Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 410 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՄԱՅԻՍ 1885 — (Ն. Տ.) 28 ՄԱՅԻՍ 1885 — 14 ՇԱՊԱՆ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՆՁԱՆՈՒԹԻՒՆ

Վրանուցման տող՝ մէկ անգամի համար 3 գուրուշ՝ երկու անգամի համար 2 գուրուշ եւ աւելի անգամներու համար զտա սա. կայուութիւն կը լայ։

Օրագրոյս փոխարինեալ համարներ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել՝

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԹՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ՝ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան։

Իսկ գումարները՝ հետեւեալ հասցեիս՝

Գ. Ղարադոնկեան

غزته‌سى اداره‌سى

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1. Պատ.	Համար	Տարեկան	գահեկան	արժէք 200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Եռամսեայ	»	» 50
Դուռտուրց տարով տարեկան	համար և տերության թղթատարով			» 240
Դուռտուրց տարով վեցամսեայ	համար և տերության թղթատարով			» 120
Օտար	երկրներու	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամսեայ	»	 28

Դուռտ զրկուած թղթատարաց ծախքը Տիրոջութեան վրայ է։

Խմբագրութեան զրկուածները և ենամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Մանուցմունք կընդունուին

ԻՍԴՐՐՆ ԷՃԷՆՍԻ

գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէոյ, Տէյիրմէն խան։

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՄԱՅԻՍԻ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ պատերազմի երկիւղներուն փարատիլը բացասական օգուտ մ'ունեցաւ Թուրքիոյ վաճառականութեան համար։ Պատերազմի հաւանականութիւնը ծանր հարուած մը տուած էին վաճառականութեան, վերանալով այն դեղեցիկ վարկին զոր կը չարունակէ վայելել մեր հրապարակ, և վստահութիւնը բառնալով թէ՛ վաճառողաց և թէ՛ դնողաց վրայէն։ Բայց յորմէ հետէ յայտնի եղաւ թէ Պ. Կլատստոնի նախարարութիւնը գրէթէ ամեն զիջումի յանձն պիտի առնու խաղաղութեան սիրոյն համար, և թէ անգլիական ժողովրդեան մեծ մասն այ՝ խաղաղապէս յառաջ տանել կարենալու համար իւր շահաւէտ գործառնութիւններ՝ կը հաւանի նախարարութեան այս ընթացքին, վաճառականութեան և սեղանաւորութեան մէջ առաջին վստահութիւնը վերահաստատիլ սկսաւ։ Բայց, ինչպէս ըսինք, բացասական օգուտ մ'է այս։ Վտանգ մը անհետացաւ։ Դրական շահ մը չկայ սորա մէջ։ Դրական շահը պարտիկը փոխուել այն պարագայից ու տնօրինութեանց մէջ որք ուղղակի կը նպաստեն զարգացման վաճառականութեան, հողագործութեան և արհեստագործութեան։ Այս կողմէ նշանակելի բան չունինք գրէթէ։ Ամեն կողմէ դանդատներ միայն կը լսուին։ Բայց ասոնք յաճախ լսուած են, և այսօր կրկնել մտնաւոր օգուտ մը չի կրնար ունենալ։

Բայց պարագայ մը վերջին ժամանակներս բաւական ուշադրութիւն գրաւած է, և արժան կը համարինք յիշել։ Այս է՝ Սեւ գացող եւրոպական, մանաւանդ անգլիական շոգենաւուց թուոյն բացառիկ աճումն։ Ասոնք ամենամեծ մասամբ Սեւ ծովու ռուսական նաւահանգիստները կ'երթան, գլխաւորապէս ցորեն առնելու։ Ցորենի վաճառականութիւնը վերջին չարաթներու մէջ յոյժ բանուկ եղաւ ռուսական հրապարակաց վրայ, և գիներն ընդհանրապէս շահաբեր էին։ Պատերազմի երկիւղն էր գլխաւոր պատճառ որ Անգլիոյ մէջ ցորենի մեծ վաճառականները մղեց քան կարի մեծաքանակ մթերք ամբարել՝ Սեւ ծովու հետ յարաբերութեանց ընդհատուէն առաջ։ Թուրքիոյ բարեկամ դիտող մը չէր կրնար զարմանօք և ցաւօք ուշադրութիւն չընել սա իրողութեան թէ, այս հարիւրաւոր մեծ շոգենաւք որ ամեն շաբթու մեր ջուրերէ կ'անցնէին՝ պարապ երթալով և Օռէսայէ, Թայանէ, Պաթումէ հողագործական բերքերը լցուցած վերադառնալով, կրնային մեր նաւահանգստաց մէջ իսկ նմանօրինակ բերքեր առնուլ, բայց հոն հանգիպած չուներէին։ Սեւ ծովու նաւարկութիւնն ի հնուց անտի փոթորկալից և վտանգալից լինելու գէշ համբաւը կը վայելէ։ բայց այս վտանգաց անգլիական շոգենաւք յանձնառու կը լինին՝ Սեւ ծովու ռուսական նաւահանգիստներն երթալու համար։ Եթէ Դարդանելէ ցկոսփոր տարածուող Օսմ. գեղեցիկ եզերաց վրայ նոյն բերքերը կարենային գտնել նոյն առատութեամբ, հարկաւ ամեն շահ ունէին կանգ առնլու Մարմարայի մէջ, և իրենց տուրեւառը ռուսական նաւահանգիստներէն Օսմ. նաւահանգիստները փոխադրելու։ Բայց մեզ առայժմ զուրկ կը մնանք այս մեծ շահէ, և մեզ բնաւ օգուտ չուներին այն հարիւրաւոր շոգենաւեր որք ամեն օր կ'անցնին ու կը դառնան Վասփորէն։

Երբ Եւրոպացիք ամեն տարի նորանոր հնարքներ կը մտածեն մեր ներքին և արտաքին վաճառականութեան դէմ մրցելու և շահու աղբիւրներ մեզմէ հետզհետէ կորզելու, բնական և արդար է որ իւր հայրենիքը սիրող Թուրքիացի մը խորհի թէ, կարելի չէ՞ միթէ Սեւ ծովու ռուսական նաւահանգստաց այս բանուկ վաճառականութիւնը մեր ձեռքն անցունել, կամ գէթ հաղորդ լինել անոր։ Ի՞նչ կը պակսի մեզ։ Ո՛չ հող կը պակսի, ո՛չ ալ պտղաբերութիւն՝ մեր հողերուն։ Լաւ մատակարարութեամբ, աշխատողալ չի պակսիր մեզ։ Մարմարայի ծովեզերքն իսկ, որ հաղորդակցութեան այնքան դիւրին միջոցներ ունի, անգամ մը աչքէ անցունել կը բաւէ համոզուելու համար թէ ո՞ըչափ բարեբեր հողեր պարապ կը մնան։ Քանի՛ քանի անգլիական շոգենաւեր Դարդանէլէ ասդին դալու պէտք չէին ունենար, և այս՝ մեծագոյն գոհունակութեամբ, եթէ այդ ընդարձակ և գեղեցիկ նեղուցի երկու եզերաց վրայ հողերուն ամենամեծ մասն ամնչակ մնացած չը լինէր, և եթէ հոն կարենային գտնել այն ցորեն և գարի զորս Խրիմու եզերքը կամ Ազովու ծովուն մէջ կ'երթան որոնել։ Կարելի է սակայն ժամերով նաւարկել Թ՞ուրէյ՞ սէրտ՞ ոռոգող այս ջուրց մէջ, և կանաչազարդ բայց անմշակ և անմարդ վայրեր միայն տեսնել։

Ցարդոյ պաշտօնակից մը, Էյ՞ֆէրէ՞, ստէպ կը յեղյեղէ սա գաղափար թէ, Եւրոպիոյ ժողովրդոյ աւելորդ մասին հող պէտք է մշակելու համար, և եթէ Թուրքիոյ մէջ շատ պարապ տեղեր մնան, օր մը եւրոպացի գաղթականք, փոխանակ Ափրիկէ կամ Աւստրալիա երթալու, պիտի դան հաստատուիլ ի Թուրքիա։ Բայց հարկ չկայ եւրոպացի գաղթականներու՝ մեր երկրին մշակութեան համար։ Մեր երկրագործք կը բաւեն ասոր, եթէ միայն ապահովէ լինին թէ իրենց արտադրութիւնը ոսկւոյ հետ պիտի կրնան փոխանակուիլ, և ճշդիւ այս ապահովութիւն կը պակսի իրենց։ Ցիրաւի, մեր ժողովրդեան քով անվստահութեան ոգին քիչ մը չափազանց է և՝ որ նոյն է՝ նախաձեռնութեան ոգին կը պակսի։ Բայց չենք ընդունիր որ ռուս երկրագործ ժողովուրդը մեր երկրագործ ժողովրդէն աւելի ուշիմ, աւելի ճարտար և աւելի յանդուգն լինի։ Սակայն ռուս երկրագործը կը վայելէ դիւրութիւններ, որոցմէ առ այժմ մեր երկրագործք զուրկ են։ Դրամագլուխ և փոխադրութեան ժան և արագ միջոցներ։ ասոնք են մեր երկրագործաց երկու մեծ պէտքեր։ Ամեն բարեկամ վարչութիւն կը զգայ երկրագործաց փոխառութիւն ընելու պէտքն, որոյ սկզբունքն ևս ընդունուած է Թուրքիոյ մէջ։ Նաև, մինչ Սև ծովէն բաւական հեռի բնակող ռուս երկրագործին արտադրութիւնը երկաթուղով շատ դիւրագնի կը փոխադրուին ծովեզերք, մեր երկրագործք, եթէ ծովեզերքէն քիչ մը հեռի են, տխրութեամբ կը տեսնեն թէ փոխադրութեան ծախքն անմատչելի լինելու չափ կը սուղցնէ իրենց ապրանք։ Բոլոր այս անպաստ պարագայից չնորհիւ է անչուշտ որ մեր ի բնէ բարեբեր հողերէն անգլ. շոգենաւերը լցնելու չափ բերք չ'քաղուիր։ Էն դատ, այս մարքաքաքսի իսկ իւր ամենօրեայ սնունդը, թէ՛ հայ և թէ՛ մահ, կը պարտի մի և նոյն ռուսական նաւահանգստաց Սև ծովու։ Տուրք մ'է այս զոր Կ. Պոլսոյ ժողովուրդը շաբաթական կը վճարէ ռուս արտադրողաց։

Եւ այս տուրքը շատ աւելի մեծ է քան որ և է պատերազմական տուրքանք, զոր պետական դժբախտութիւն մը կրնայ հարկ դնել մեր վրայ, և շատ աւելի ծանր է։ Աղքերն իրարու հետ կը կռուին ո՛չ միայն պատերազմի մէջ, այլ նաև խաղաղութեան ատեն։ Խաղաղ մրցումի մը կայ, յորում անյաղթ եղած աղքը նուազ չի վնասուիր քան արիւնալից պատերազմի մը մէջ։ Ճարտարութեան պատերազմն է այդ, յորում զէնքերն են գործիք և մեքենայք, և ամրութիւններն են վաճառականութիւն, արհեստք և երկրագործութիւն։ Թուրքիա զինուց բախտին հետ գործ չունի այժմ, բայց ճարտարութեան պատերազմէն ետ չի կրնար մնալ։ Ո՛չ ապաքէն ամեն ջանք պէտք է ընել որ այս արդիւնաւոր պատերազմի մէջ յաղթութեան դափնին պակէ Թուրքիոյ ջանքերն։ Ամենինչ չենք կրնար ակնկալել կառավարութենէն, այս յայտնի է, և նոյնչափ ակներեւ է թէ, Թուրքիոյ ընկերային և քաղաքային կազմակերպութիւնն ուղեցող երկրի մը մէջ, ժողովուրդը չի կրնար եւրոպական ժողովրդի մը չափ նախաձեռնութեան ոգի տածել։ Բայց մեր լուսամիտ կառավարութեան ջանից ժողովուրդն ևս աջակցելով, կամ ժողովրդային օգտակար ձգտումներ, առաջարկներ, ձեռնարկներ քաջալերելով կառավարութեան կողմէ, աջակցիլ դարման կրնայ տարուլի ճարտարագործական խանարհ և անգոհացուցիչ վիճակի մը, որ ամ ըստ ամէ կը ճնչէ Թուրքիոյ վրայ։ Մեր կարծեօք, պաշտպան-դրութեան թեղադրած կեղակարծ միջոցները չեն որոց կը կարօտի մեր հողագործութիւն։ Վաճառականութեան զարգացումը կախում ունի երկրագործութեան զարգացումէն, և երկրագործութեան համար երեք էական պէտքերն են՝ Ապահովութիւն, Դրամագլուխ և Փոխադրութեան դիւրութիւն։ Այս երեք բարիքներ ալ մեր տրամադրութեան ներքեւ են, եթէ միայն բարեյօժարութիւն ունենանք անոնցմով օգտուելու։

ՊՈՒԼԿԱՐՔ ԵՒ ՌՈՒՍԻՔ. Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ խաղաղութեան և պատերազմի խնդիրը բաւական զբաղեցուց միտքերն ի Պուլկարիա։ Պուլկարաց մի մասն յայտնապէս Ռուսիոյ կողմը կը բռնէ, ուրիշ մաս մը լուռելեան կը փափաքի Անգլիոյ յաղթութեան։ Տգէտ դասն և կարգ մը շահադէտք Ռուսիոյ ի նպաստ կը խօսին բարձրաձայն, ասոր օյժը կը զովարանեն, և կ'արհամարեն Անգլիոյ տկարութիւնը, գուշակելով Հնդկաստանի մատաղուս կորուստը։ Ռուսիոյ մէջ կրթուած Պուլկար մ'ըսեր է Էյ՞ֆէրէ՞ մէկ թղթակցին թէ Հնդկաց մէջ մարդարէութիւն մը կը պատմուի, որուն համեմատ պիտի գայ եղեր օր մը յորում Սպիտակ Արծիւ մը, Հիւսիսէն գալով, պիտի անցնի հնդկային սահմանագլխէն։ Այս պիտի լինի նշան Հնդկաստանի ընդհանուր ապստամբութեան, որոյ ժողովուրդը պիտի հաւակէ իւր անկախութիւն, և՝ օժանդակութեամբ պատերազմիկ հրոսակաց որք Սպիտակ Արծուոյն կը հետեւին՝ պիտի վանտէ հարստահարիչներն։ Արծիւը Ռուսիան է, և հարստահարիչք Անգլիացիք են։—Բայց Պուլկարաց խորհող և ուսեալ դասն, որ «Պուլկարիա Պուլկարաց պէտք է լինի» նշանաբանն ընդունած է, կը հասկնայ թէ ռուսական յաղթանակ մը Պուլկարաց համար անպատեհ հետեւանք միայն պիտի ունենայ։ Շատեր կը հաւատան թէ Անգլիա արդի աղատութեանց պաշտպան եղած է, և է միշտ, ուստի սոյն համոզման համեմատ կը խօսին և կը զրեն։ Ամեն անգամ որ Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումելիի մէջ դէպքեր մը տեղի ունենայ ազգային և միջազգային խնդրոյ մը համար, ընդունուած որոշմունք կը հաղորդուին միշտ Անգլիոյ դեսպանին կամ հիւպատոսին, եթէ ազատական մ'է, խնդրելով որ ոյժ տայ, և միանդամայն՝ Ռուսիոյ Կայսեր։ Պուլկարք կը հաւնին թէ իրենց այժմու կացութիւնը կը պարտին մեծագոյն մասամբ այն հակառակութեան, որ կայ Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջեւ։ Իսկ Պուլկարաց մէջ բաւական մեծ թիւ մ'է որ ամեն բարեսէր Հնդիկ լեռուոյ գտնուող ռուս զինուորականք պատերազմի կը բաղձան։ Անոնցմէ շատեր նիւթական մեծ առաւելութիւններ ձեռք բերած էին վերջին պատերազմէն, և նորեր կ'ակնկալեն ուրիշ պատերազմ մը։ Ռուս հաղարապետ մը կարծիք յայտներ է թէ Ռուսք ի սկզբան շատ տրամադիր չէին յառաջանալ կեդրոն Ասիոյ մէջ։ Բայց թափառիկ ցեղեր միշտ հոգ կը պատճառէին։ Հարկ կը լինէր պատժել մին, և գրաւել նորա երկիրն։ ապա նոյն միջոցն ուրիշ ցեղի մը վրայ գործադրել հարկ էր։ այսպէս Ռուսիա տակաւ յառաջանալով և մեծ ծախքեր ընելով, հասաւ մինչեւ Հերադի դուռը։ Բայց հոն կանգ չի կրնար առնուլ այլ ևս։ պէտք է ծովեզր մը հասնի, ցայն վայր զրած ծախքերն հանել կարենալու համար։

ԱՆԳԼԻԱ. ԵՒ ԿԱԹՈԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻՆ. Պապը Մալդայի թեմին հոգեւոր տեսուչ կարգեց Դիեր. Պուհաճիար, բընիկ Մալդացի, որ 12 տարի երիցութիւն ըրած էր Թունուղի Սֆաքս քաղաքին մէջ, և վերջին տարիներս ի Թունուղ Լավիժերի Ֆրանսացի կարդինալին օգնական էր։ Անգլ. կառավարութիւն, այս պարագայից պատճառաւ դիեր. Պուհաճիար կասկածելի եկեղեցական մը չնկատելէն զատ, Մալդացի ժողովրդեան յիշեալ եկեղեցականին վրայ համարում ունենալը տեսնելով, մարտանաւ մը ղրկեց Սիկիլիոյ ծովեզերաց վրայ, և այս պետական նաւով է որ Դիեր. Պուհաճիար Սիրակոսայէ Վալէդդա (Մալդա) տարուեցաւ մեծ պատուով։

ԼՈՅՏ. Լոնտոնի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Աւստրիոյ Արտաքին գործոց Նախարարութիւնն հրաման ըրած է Լոյտի Ընկերութեան՝ իւր շոգենաւուց արագութիւնն աւելցնելու՝ գէթ մինչեւ 11 մղոն ժամն, (այժմ 9 մղոն է։) և արեւելեան շոգենաւային գիծը տարածելու մինչեւ Շանկայ, Հանկ-Ֆոնկ և Եոքոհամա (Չին և Ճարոն)։ Լոյտի Ընկերութիւնն, որ աւստրիական կառավարութենէն մեծաքանակ նպաստ մը կ'ընդունի, ծանուցեր է թէ կը հաւանի այս բարեփոխմանց։—Այս լուր սովորական ժամանակներ աննշմար կրնար անցնիլ։ բայց այս միջոցիս եւրոպական տեսութեանց մէջ մրցումի մը կայ գաղթական ծաւալման, օտար եւ հեռաւոր երկրաց հետ յարաբերութիւններ հաստատելու և զարգացընելու համար, և Աւստրիա չուզեր ետ մնալ այս շարժումէ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. Յոյժ հետաքրքրաշարժ արարողութիւն մը կատարեցաւ վերջերս ի Թրավանքոռ։ Երկրին Մահարաճահը (կառապետ բնիկ իշխան) կշռուեցաւ զուտ ոսկւոյ հետ, որ ապա բաշխուեցաւ կրօնային և մարդասիրական բարեգործութեանց։ Շատ հին սովորութիւն մ'է որ ամեն բարեսէր Հնդիկ կշռուի ոսկւոյ, արծաթի, պղնձի կամ մինչեւ իսկ ցորենի հետ, և իւր ծանրութեան տակ այդ նիւթերէ՝ ի նպաստ բարեգործական նպատակներու։ Մահարաճահ ոսկւոյ հետ կը կշռուին։ Արդի Մահարաճահի հայրը կշռած էր 14 ¾ փութ։ (մէկ քար անգլ. կշիռ մ'է, և կ'ընէ 14 նոր օխա)։ Պրահմին կ'ուզէին որ արդի Մահարաճահը սոյն աշարողութիւնն յետաձգէր մինչեւ որ իւր հօր ծանրութիւնն ստանար, մինչ այժմ 9 փութ միայն կշռած է։ Այս հաշուով, 1,350 օսմ. ոսկւոյ չափ նը պատատ մը տուած է։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՅ. Քրաքովիայէ մայիս 19 թուով կը հեռագրուի. «Արքունի շոգեկառք մը սպասեց ի Կրանիբա Բեգեր Քարաեորկեւիչ իշխանին, որ Վարշաւիա կ'երթար։ Բեգրսպուրկէ եկած հրամանի մը համեմատ, Իշխանին անցած ամեն տեղերը նոյն պատիւք պիտի մատուցուին իրեն զորս սովոր է ընել Ռուսիոյ մէջ Ճամբորդաց արքունի ընտանեաց անդամներուն։ Ասոնք կը հետեւցուի թէ Սերպիոյ Միլան թագաւորն այլ ևս առաջուան չափ ընդհ չի գտներ Ռուսիոյ Զարին քով։»—Եւ սատուգիւ, Զարը շատ դէշ աչքով նայիլ սկսած պէտք է լինի Միլան թագաւորին, որպէս զի, մինչեւ ցարդ իւր երկիրը չընդունելէ յետոյ, հիմա մեծ պատուով ընդունի զԲարաեորկեւիչ Իշխանը, թեկնածուն սերպական գահուն։ Բայց այս տեսութիւնն զոր Սերպիոյ թագաւորն սկսած է ներշնչել Ռուսիոյ կայսերական կառավարութեան՝ անպատուութիւն կամ դժբախտութիւն մը չէ՛ ո՛չ Միլան թագաւորին, ո՛չ ալ իւր հպատակաց։ Սերպիա ըզգացած է թէ ո՛չ միայն բան մը չունի շահելու Ռուսիոյ բարեկամութենէն, այլ նաև վտանգ կայ թէ իւր արդի աղատութիւններն և անկախութիւնն իսկ վրայ տայ՝ եթէ հոգւով ու մարմնով անձնատուր լինի Մոսքովեան Կայսրութեան։ Միշտ մի և նոյն պատմութիւն.—Աղատութեան փափաքող ժողովուրդներ, որք Ռուսիոյ թեւարկութիւնը գործիք կ'ընեն աղատութիւն ձեռք բերելու համար, և ապա կը դառնան Ռուսիոյ դէմ, այդ մի և նոյն աղատութիւնը պահպանել կարենալու համար։ Այսպէս ըրած է նաև Ցունասան, և եթէ Պուլկարաց մէջ ողջամիտ հայրենասիրութիւն օր մը յաղթանակէ, հոն ևս նոյն երեւոյթը պիտի տեսնենք։ Արդէն ուսեալ և իրաղեկ Պուլկարք նուազ ռուսասէր են քան ժողովրդեան ռամիկ մասն։ Աւստրիա, բաղդատմամբ Ռուսիոյ, շատ աւելի աղատական տերութիւն մ'է, և Սերպիա, Աւստրիոյ ազդեցութիւնը նախադասելով Ռուսիոյ ազդեցութեան, անչուշտ լաւագոյն ընտրութիւն մը կ'ընէ։ Իսկ Բարաեորկեւիչ Իշխանը, դէթ առ այժմ, անձնուէր կ'երեւի Համասաւեան գաղափարին, թերեւս ապր մէջ յուսալով գտնել իւր թեկնածութեանց յաջողութիւնը։

—)(5)(—

ԹԵՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼԸ

Երբ կը վանային երկու ընտանիքները, մանաւանդ ի բացակայութեան Հայրապետ էֆէնտիի և Արամի հօրեղբօրն, Սաթինիկ ու Արամ գրեթէ միշտ իրարու մատ էին և կը խօսակցէին երկար ժամեր։ Կը խօսակցէին գեղարուեստից վրայ, մասնաւորութեան վրայ, քաղաքական լուրերու վրայ, օրուան լուրերու վրայ։ Ցորվէ հետէ Սաթինիկ ունեցած էր իւր անուսնական դժբաղդութիւնը, շատ կը պարապէր փիլիսոփայական և գիտական գրոց ընթերցմամբ։ Մտքի յոգնութեանց մէջ կ'ուզէր մոռնալ սրտի վշտերն, ինչպէս հիանդները մարմնոյ ցաւերու մոռացումը կը հայցեն քունէ։ Արամ պարտաւորեցաւ ինքն ալ կարդալ այդ գրքերէն։ Չէր ուզեր յետամնաց լինել, մանաւանդ թէ սէրք էր գտնել Սաթինիկի հետ վիճաբանելու նորանոր առարկայներ։

Արամ շատ կ'սխորժէր վիճաբանել Սաթինիկի հետ։ Նոյն իսկ երբ համակարծիք էր նոա, իւր համոզման հակառակ կը խօսէր որպէսզի վիճաբանելու նորանոր առիթներ գտնէ։ Կնոջ մը հետ վիճաբանելու մէջ կաբելի է սքանչելապէս վայելել, անոր ամեն հրապուրանաց ամիսփումն։ Կը բարկանայ կինը, կը ծիծաղի, սրամիտ կը լինի, լուրջ և թեթեւ։ մէկ ժամու մէջ ամեն դէմ կ'զգենու և կնոջ մը, ի հարկէ սիրուն կնոջ մը, ամէն մէկ դէմը սիրտ կը բանայ։ Եւ երբ կինը ունի սիրուն փոքրիկ բերան մը, գեղաբարեալ մանրիկ ու սպիտակ ակռաներով, պէտք է խոստովանիլ որ փորձութիւնը անդիմադրելի է։ Արամ միշտ այս փորձութեանց ենթակայ էր Սաթինիկի հետ տեսակցելու միջոցին, և որովհետեւ խելացի երիտասարդ էր, հետեւաբար ամենայն ճարտարութեամբ օգուտ կը քաղէր առիթէն։

Այն օրէն ի վեր յորում Արամ և Սաթինիկ բարեկամացած էին, այս վերջինս աւելի զուարթ էր, երբեմն ունէր սրտի այնպիսի գոհութիւններ զորս ինքն ալ չէր կարող բացատրել։ Շատ անգամ անհոգ էր։ Թեթեւ թեթեւ կը դաշնակէր, կ'երգէր, կը կարդար։ փոքրիկ դէպք մը իրեն բացատրեց իւր այս զուարթութեան դաղտնիքը։

Ցիւեր, հետեւելով իրենց ծնողաց, Արամ և Սաթինիկ իրենք ալ ուզեցին թուղթ խաղալ։ Ի հարկէ պէտք պիտի խաղային։ Օր մը Արամ ըսաւ.

—Տիկի՛ն, այս անգամ բանի մը խաղանք։

—Լա՛ւ, ըսաւ Սաթինիկ, և իւր մասին պայման դրաւ սովորական բան մը։

—Ես ալ, ըսաւ Արամ ցած ձայնիւ և ֆիրանսերէն, եթէ յաղթեմ, սիրուդ կ'ուզեմ։

Սաթինիկ կարմրեցաւ, ձայն չհանեց։ սիրտը սկսաւ ուժգնով ուժգնով բաբախել։ կը խաղար, բայց առանց գիտնալու թէ ի՞նչ կը խաղայ։ լուռութեամբ խաղացին։ Սաթինիկ յաղթուեցաւ։

—Ուրեմն, ըսաւ Արամ... Եւ ուրիշ բան չ'աւելցուց։

Ելան, խառնուեցան իրենց ծնողաց հետ։ այն գիշերն ուրիշ բանի վրայ չխօսեցան։

Կ'ըսեն թէ ոմանք ոմանց համար առաջին քայլն է որ միշտ դժուարութիւն կը յարուցանէ, յետոյ ամէն ինչ կը դիւրանայ։ Սիրոյ մէջ ալ շատ անգամ այսպէս է։ Բաղդատութիւնը թող անտեղի չթուի, վասնզի փորձառութիւնը ցոյց կուտայ թէ շատ անգամ սէրն ալ կրնայ ապագայ ոճիրի մը յառաջանը համարուիլ։ Բաւական ատենէ ի վեր կը ջանար Արամ յայտնել Սաթինիկի որ իւր սիրտը յաղթուած էր, բայց ամէն օր յաջորդ աւուր կը թողուր։ Երբ այդ գիշերն ըրաւ իւր յայտարարութիւնն առ Սաթինիկ, այնուհետեւ քաղուեցան լեզուին կապերը և յանդուգն եղաւ։

Սաթինիկ խելացի խոհեմ կին մ'էր և գիտէր թէ իւր վիճակին մէջ ո՛րքան վտանգալից էր իրեն համար այդպիսի սէր մը։ կը ջանար հետեւաբար որ Արամ իւր վրայ ո՛ւշ չդնէր, և սակայն ո՞րքան ախորժալուր կը հնչէր իւր ականջներուն Արամի ձայնը։ Կեանքին մէջ առաջին անգամն էր որ գիտցաւ սիրոյ անոյշ երաժշտութեամբ։—«Ա՜խ, թէ ամուսնացած չլինէի» կ'ըսէր։ կը յիշէր իւր աղջկութեան երազներն։ Հազիւ երեք տարիներ կը բաժնէին զինքն այդ օրերէն և սակայն հին, շատ հին էին։ Այնքան շուտ աներեւոյթ եղած ոսկեզօծիկ առնոյց յիշատակները կ'ընկղմէին զինքն իւր հին տխրութեանց մէջ։ Արամի խօսքերը նորէն կը բանային իւր սրտի խցերն, և սակայն շատ անգամ զմայլած ուն կը դնէր այդ խօսքերուն։ Տխրանուագ երաժշտութիւն մը կը յուզէ մեր սրտերն ու կը տըխրեցնէ, մանաւանդ երբ հին ցաւոց յիշատակները կը զարթուցանէ առ մեզ, բայց և այնպէս չենք ուզեր որ դադարի այդ երաժշտութիւնը, լի դառն հրապոյրներով, այսպէս ալ Սաթինիկ կը սիրէր Արամի սիրոյ երաժշտութիւնը։

Կը ծփար կը ծփծփար այս հոգեկան վրդովմանց մէջ երբ Արամ կարող եղաւ փոքր ինչ դժուարութեամբ համոզել զինքն որ ներկայ գտնուի փեսար. 10ի գիշերն, Ազգանուէր Հայուհեաց պարահանդիսին։ Երբեք վարիեան մը առանձին չէին կրցած լինել և սէրն առանձնութեան ջերմանոցի կարօտ է։ Այդ գիշերուան համբոյրները տակն ու վրայ ըրած էին խելքն Սաթինիկը։ Չէր կրնար բացատրել թէ ի՞նչ կրակ կար այդ համբոյրներու մէջ որ զինքը կ'այրէր։ Բայց եթէ չէր կրնար բացատրել, կ'զգար սակայն։

Թ.

Ամէն անոնք որք երիտասարդական կեանքի քիչ թէ շատ փորձառութիւն ունին, կրնան դիւրաւ ենթադրել թէ այդ պարահանդիսի գիշերին վերջ Սաթինիկ հոգւով սրտով Արամին էր։ Արամ ապահով էր իւր յաղթանակին։ բայց առ ի՞նչ օգուտ։ Լոկ խօսակցութիւն։ բայց իրեն նման երիտասարդի մը համար բաւական չէր այդ։ և յետոյ երիտասարդ Վէրթէր մը իրեն մոտասիպարը չէր ընտրած։ Իւր ճարտար ռազմագէտ կ'ուզէր օգուտ քաղել իւր յաղթանակէն։ Օր մը պարզապէս առաջարկեց Սաթինիկի միասին երթալ։ Ո՞ւր։ Արամ գեղեցիկ հովուերգութիւն մը երգեց։ Կ'առաջարկէր երթալ առանձնանալ սիրուն դիւղ մը, հեռի ամէն աչքերէ։ դալարապատ փոքր շաղ մը փարձել։ Անդ կը մոռնային աշխարհ ու իւր աղմուկներն։ կեանքն իրենց համար էր։ ո՞չ ապաքէն Արամի հօրեղբայրն ժառանգութիւնը կը բաւէր որ երկուքն հանդիստ ու երջանիկ ապրին։ Հակառակ այդ շաղացուցիչ դաշտանկարին, Սաթինիկ անդրդուելի կը մնար իւր որոշմանց մէջ։

Սակայն գարունն հասաւ։ եկաւ ապրիլ ամիսն։ Զերմիկ օգը, ծաղկանց բուրումը, փափուկ դէնոյզ դալարիք, թռչնոց դայլայլիկ, ամէն ինչ կեանք կը բուրէ։ Մարդ իւր ամէն զգայարանքներով կը շնչէ։ Կարծես կ'ուզէ պահ մը մոռնալ դառն իրականութիւնը։ ապրիլ կ'ուզէ և սիրել։

Այդ օրերը Սաթինիկի կարծես աւելի ազատօրէն կը շնչէր։ Գրեթէ ամէն գիշեր եղբօրը հետ կ'երթար Բըրթի-Շանի պարտէզն, հոն ծառերու անուշահոտութեանց զմայլմամբ կը խորհէր, կը մոռնայր իւր վիճակին վրայ, եւ կ'ըսէր թէ ինչո՞ւ պէտք է որ ինքը զոհ մը ըլլայ։ Ինչո՞ւ ընկերական օրէնքները զինքը չզմայլակիրկ կ'ընեն։ ի՞նչ էր իւր մեղքը։ մեծէ Աստուած իրեն կեանք է տուած որ ուրիշներու հաճոյից, չահուց և հաշուոց զո՞հ լինիս։—Թանի կը խորհէր, այնքան զայրոյթ կ'զգար։—Վերջապէս ի՞նչ փոյթ ինձ ընկերութիւնը։ Ի՞նչ կ'ընեն ինձ համար։ Ի՞նչ ունիմ կորսնցնելիք։—Եւ մարդին առջեւ կը բերէր Արամը։—Ո՞րչափ վսեմ է նա, կ'ըսէր, միակ անձն է որոյ համար կ'արժէ զոհուիլ, վասնզի նա ալ կը զոհէ ամէն ինչ. ընտանիք, ապագայ, անձնական հանգստութիւն. ամէն ինչ իւր տոից ներքեւ կը դնէ։ Ի՞նչպէս չսիրէր զնա սրտին խորէն։

Սաթինիկ կեանքի մեծ ճգնաժամին մէջ էր։

Ժ.

Անցեալ տարի Յունիսի սկիզբները Թիֆլիզէն վերադարձայ Պոլիս։ Յաջորդ օրը Զերայ ինձ սպասելութեան եկաւ Աբէ-Եէի խմբագրատունը։ Ի հարկէ խօսելու բաւական նիւթեր ունէինք։ կարելի չէր խմբագրատան մէջ ըստ հաճոյս տեսակցիլ հարկ էր մեկուսանալ գնացինք միասին Ֆոկլի մտ, ուր գարեջուր խմելով կը խօսակցէինք։ Պատմեցի մանրամասնօրէն Ներսէս Սրբազանի ընտրութեան վերաբերեալ զանազան պարագաները։ Բացատրեցի այն «գերընտիր» պատառներն որով Մելքիսեդեկ Սրբազան կրցած էր լինել երկրորդ ընտրելի։ Վերջապէս ինչ որ կարելի չէր ըսել ամսագրներու, ամէնը խօսեցայ։ Երբ լմնցուցի, ըսի.

—Վերջապէ՛ս, եղբայր, այս խնդիրներով յաղթեցան եմ. քիչ մ'ալ ինձ Պոլսէն լուր տուր։

—Նոր բան մը չկայ. Թիֆլիզ Աբէ-Եէ չէի՞ր ստանար։

—Այո՛, կ'ստանայի, բայց գիտես թէ ինչ որ ընդհանրութեան համար է, միշտ մասնաւորներու համար ամենէն աւելի հետաքրքրականը չէ։—Եթէ ունիս ինձ քիչ մը գայթակղական պատմէ. շնորհակալ կ'ըլլամ։

(Շարունակելի) Ա. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԱՅՍՕՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԹՂԹԱՒԵՐԻՆ

Այս առաւօտեան Բարիզի և Լոնտոնի լրագրեր մեզ կը բերեն Վիքտոր Հիւկոյի վերջին վարկեաններուն պատմութիւնն և կենսագրութիւնը, զորս վաղուընէ կը սկը-սինք հրատարակել։ Տիեզերահռչակ բանաստեղծը կը թողու երկու կտակ, մին մանաւոր և կարճ, միւսը պաշտօնական և յոյժ ընդարձակ։ Մանաւոր կտակն է հետեւեալը.

«Յիսուն հազար ֆրանք կուտամ աղքատաց։

«Կը փափաքիմ դերեզմանատուն տարուիլ անոնց (աղքատաց) դագաղին մէջ։

«Կը մերժեմ ամեն եկեղեցեաց գամբանաղաններն, և կը խնդրեմ ա-ղօթք մը ամեն հոգիներէն։

«Կը հաւատամ Աստուծոյ։

ՎԻՔՏՈՐ ՀԻՒԿՕ

Եւրոպոյ ամեն մայրաքաղաքաց և գլխաւոր քաղաքաց լրագրեր մեծ գովեստիւք կը խօսին Վիքտոր Հիւկոյի վրայ, և կը յայտարարեն թէ ոչ միայն Ֆրանսա այլ բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհը մեծ կորուստ մ'ըրաւ յանձին նորա։

—Լոնտոնէ կը հեռագրուի մայիս 24ին. Անգլիոյ Պարլամանի վերաբերեալ բանակցութեանց կասեցմը բոլորովին դիպուածական պարագայից կը վերագրուի, որք կրնան ունենալ գործին ելից վրայ։ Բան վերջին տեղեկութեանց, Ռուսիա Էմիրին կը թողու զՄարուշաք և Զիւլֆիքարի կերձերը։

—Անգլ. նախարար Լորտ Ռոզպէրիի Պերլին ուղեւորութիւնը չատ կը դրդեցնէ քաղաքական ակնոց ուշադրութիւնն ի Լոնտոն։ Կը խորհուի թէ Եգիպտոսի նկատմամբ Անգլիոյ ապագայ ընթացքը կախում պիտի ունենայ Լորտ Ռոզպէրիի ձեռք բերելիք արդիւնքէն, որոյ գլխաւոր պաշտօնն է իմանալ Պիզմարք իշխանին տեսութիւններն ու դիտաւորութիւնները։

—Պ. Կասպոն յայտարարեց Երեսփոխանական մայիս 21ի նստին մէջ թէ, «Բէնչ-տեէի դէպքին իրաւարարութեան մը յանձնելու պայմանք չեն որոշուած դեռ, և իրաւարարն ալ վերջնապէս չէ անուանեալ։»

—Լորտ Տըֆրին այս տարի ամենէն մինչեւ յուլիսի սկիզբը պատերազմական ծախք ըրած է և կ'ընէ 76½ միլիոն ֆր., և բացէն ալ 385,000 անգլ. ոսկի թնդանօթներու համար։

—Միացեալ Նահանգաց մէջ, ի Սինսինատի, մայիս 21ին մեծ տպարան մը այրեցաւ, և 17 անձինք հրոյ ճարակ եղան։

—Քան Նորագոյն լրոյ, զԵգիպտոսի Պաշիկ ծովուն հետ միացնող Ջրանցին հանդիսաւոր բացումը պիտի կատարուէր մայիս 15|27ին։ Այս առթիւ կայսերական դրօսանաւք և մի քանի մարտանաւք Բրանդատի ջրանցէն մինչեւ Բեդրսպուրգ պիտի երթային, և ապա վաճառաբերձ նաւուց անցուդարձը պիտի սկսէր։

—Ռուս կառավարութիւնն որոշեց Կեդր. Ասիոյ նոր գրաւեալ վայրաց մէջ ջրանցներ բանալ, հողերուն ոռոգման և արդիւնաւորման համար, և այս գործողութեանց վրայ հսկելու պաշտօնով գլխաւոր ճարտարպետ մը ղրկեց։

—Վիքտոր Հիւկոյի թողած հարստութիւնը կը հաշուի 3 միլիոն ֆրանք, որոյ 3 միլիոնն անգլ. արժեթուղթ, % 3, մնացեալը Պելճիոյ Պանքայի բաժնեթուղթ և ֆրանսական արժեթուղթեր, զորս գնեց ֆրանսական երկրին դեղնական գրաւոյ ազատման համար եղած ազգային փոխառութեան պահուն։ Ուշիպի քով ի պահ դրուած են իւր բոլոր թուղթեր։ Վիքտոր Հիւկոյի միակ կալուածներն են հող մը իւր վարձով բնակած տան մօտ (և այս հողի վրայ տուն մը չենել ձեռնարկած էր,) ինչպէս նաեւ Կերնսէ կղզոյն մէջ ունեցած տունը։

—Վիքտոր Հիւկո անտիպ կարեւոր եւ ընդարձակ երեր կը թողու։ Սոցա մէջ կայ թատերգութիւն մը, Նէրոնիկ. ուրիշ մ' Թոպրն յաղագս Ռիշլիէ, և քերթուածներ։ Իւր կտակ կ'որոշէ սոցա հրատարակութեան թուականն և եղանակը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. Վարչութեան Բաղ. ժողովը դումարեցաւ երէկ ընդ նախագահութեամբ Ամն. Ս. Պարիւրք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի։

Ժողովը զբաղեցաւ այն կարգ մը գաւառական խնդրոց կարգադրութեամբ օրք յարաբերական բնութիւն մ'ունենալով, Ս. Պարիւրք Հօր ձեռնհասութեան կը կարօտէին իրենց լուծումն ստանալու համար։ Նմանապէս շատ մը թաղային խնդիրներ կարգադրելով, գործադրութիւնն յանձնեց Ս. Նախագահին։

Քաղաքային ժողովը ո՛ր և է հանրային հանգամանք կրող խնդրով չզբաղեցաւ զբաղիլ իւր երեկի նստին մէջ։

Ս. Պարիւրք Հայրն այս առաւօտ Պէշիւքտէրէ և Թարապիա կերթայ դեսպանաց փոխադարձ այցելութիւն տալու։ Ն. Սրբազնութիւնը վերադարձին Պարսից դեսպանատունն ալ պիտի հանդիպի։

Ս. Պարիւրք Հօր Ցունաց Պատրիարքանը առած այցելութիւնը ծանուցինք ժամանակին։ Կը փութանք այժմ հրատարակել այդ այցելութեան վերաբերեալ մանրամասնութիւններ։ Երբ մեր Ս. Պարիւրք Հօր կանքը կանգ առաւ Ֆէների Պատրիարքարանին առաջեւ, Ցունաց Պատրիարքական Փոխանորդը քանի մը վարդապետներով դիմաւորեց զՆ. Սրբազնութիւնն՝ զոր երգեցիկ մանկանց առաջնորդութեամբ հրաւիրեց Պատրիարքարանի մեծ դահլիճն ուր զՆ. Սրբազնութիւնն կարգաւ դիմաւորեցին Սինոդականք, իրենց գլուխն ունենալով Ամեն. Յովակիմ Դ. Պատրիարքն որ մինչեւ սանդուխի ղըլուխն եկած էր. անդ եկաւ պատրիարքունք ողջագուրեցին զիրար սիրալիր կերպիւ։

Ընդունելութիւնք եղան պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ ուր բաղմեցան երկու Պատրիարքունք, Տիմոթէոս Եպիսկոպոս Սատիրիչեան եւ համան Սինոդականք։

Անդ, պարտուպատշաճ շնորհաւորութիւններէ յետոյ, տեսակցեցան յոյժ համակրանօք եւ մեր Ս. Պատրիարքին հրաժեշտ առաւ Յովակիմ Դ. Պատրիարքէն, շնորհակալ լինելով որ Ն. Սրբազնութիւնն՝ հակառակ իւր անձնական տկարութեան, հաճած էր անձամբ ընդունիլ զինքն այսքան մեծարանօք։

Ամեն. Յարութիւն Պատրիարք մեկնեցաւ Պատրիարքարանէն, դարձեալ առաջնորդութեամբ վարդապետաց և երգեցիկ դպրաց, և նկեղեցի մտաւ որ փառաւորապէս լուսաւառուած էր և ուր լեցուած էր խուռն բազմութիւն։ Ս. Պատրիարքն հրաւիրուեցաւ բազմիլ պատրիարքական ամբոնին վրայ՝ որ յատկապէս շքեղազարդեալ էր, և անտի օրհնեց ներկայ Յոյն ժողովուրդը, եկեղեցական դասն, և պարագային յարմար աղօթք և բարեմաղթութիւններ կատարեց։

Ապա, հանդիսիւ մեկնեցաւ եկեղեցիէն և կառք նստելով, վերադարձաւ ի Դուժ-Գաթու։ Ցունաց Պատրիարքական Փոխանորդն երկու վարդապետով ընկերակցեցաւ Ն. Սրբազնութեան մինչեւ կառքին դուռը։

Ս. Պատրիարք Հայրը խիստ հեռագիր մ'ուղղեց երէկ Մշոյ վանուց Մխիթարեանաց, պատուիրելով որ վարժարանի ցրուեալ աշակերտները ժողովին և սիրով միանալով, սպասեն կեդրոնական վարչութեան որոշման ի մասին իրենց Վանահօր ընտրութեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յամսոյ նորընտիր կուսակալ Ալեքսանդր Քարաթէոդորի փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ։ Նորին Վսեմութիւնն այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէն յիւր պաշտօնատեղին, ընկերակցս թեամբ կղզւոյն պատուոյ ամաւորաց։

Ռուսօ-ափղան սահմանագլխոյ գծման անգլիացի պատուիրակ զօրավար Սըր Բէդէր Լըմսդէն մայրաքաղաքէս պիտի անցնի Լոնդրա երթալու համար։

Անգլիացի զօրավարը մեկնած է արդէն Պաշիմէն և չարաթի օրը մայրաքաղաքս կ'ապասուի ուստից պիտի մեկնի յայնմիջ երեքշաբթի։

Պրուսայի Պօլիսաէն դաւառաւոր չրջակայքը Փիրիշ կոչուած տեղը Վեհ. Սուլթանին անուան նուիրեալ մզկիթի մը կառուցուած է Կայս. Գամէոն ծախիւք։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է միանգամայն մզկիթին ներքին կահաւորման համար հարկաւոր եղած զարդերն ու ծանրագին նիւթերը ղրկել թիկնապահի մը միջոցաւ։

Յիշեալ Հոգեւոր մզկիթի բացումը մեծ հանդիսիւ տեղի պիտի ունենայ Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձի օրը։

Երէկ Աղէքսանդր Դ. Կայսեր թագադրութեան տարեդարձը լինելով, ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ մատուցեցաւ։ Պ. Նելիսովի և դեսպանատան ուրիշ պատասխանատուներու բոլոր պաշտօնատարք ներկայ էին այս արարողութեան։

Էյուբէս խմբագրական տեսութեան մը մէջ կրսէ թէ քրիստոնեայ հասարակութեանց կրօնական գլխոց վերջին օրերս միաձայն տուած փոխադարձ այցելութիւնք մեծ գոհունակութիւն պատճառած են։ Այս բարեկամական յարաբերութիւնք ապացոյց մ'են այն ներդաշնակութեան որ կը տիրէ Վեհ. Սուլթանին հովանւոյն ներքեւ ապրող զանազան ազգաց միջեւ։

Մրտիայի Ցունաց Մետրոպոլիտ փոխանորդին և Թաղ. խորհրդոյ երկու անդամոց ստորագրութեամբ մայիս 14 թուով հեռագիր հեռագրը կը կարդանք Հաբէնէի մէջ։

«Տեղւոյս ընդհանուր դատախազի օգնականն փոխանորդն՝ Հաֆիզ Մէհմէտ էֆէնտի, առանց ո՛ր և է պատճառութեան և խուզաստեան, ոստիկանութեան հրամանատարի քանդել տուաւ մեր եկեղեցւոյն գմբէթի պատերն ու հիմերը. պարտուպատչան ճրն անօրինելու համար դիմած ենք առ որ ան կ է. կը խնդրենք որ դուք եւս պէտք եղած օգնութիւնը չզլանաք մեզ»

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան նախագահ և անդրլիացի արժէտերաց պատուիրակ Պ. Վինսընդ Քայերար՝ որոյ մեկնումը ծանուցինք երէկ, իւր տիկնոջ հետ պիտի այցելէ Փարիզ Լոնտրա և Ամստերտամ և առ առաւելն երեք չորս ամիս բացակայ պիտի դըտնուի։

Ի բացակայութեան Պ. Քայերարի, Ֆրանսական պատուիրակ Պ. Օպրէ առժամապէս պիտի վարէ Նախագահի պաշտօնը։

Ռուսական դեսպանն իւր բնակութիւնը Պէօյիւք-Տէրէի ամարանոցը փոխադրեց։

Նոյնպէս Թարապիա փոխադրեցաւ Իտալական դեսպանատունը։

Սամսոնի նախորդ կառավարիչ Աստուսիէս փաշա Կղզիէն մեկնելու առաջնութիւն ստացած լինելով Բ. Դուռէն, յառաջիկայ երկուշաբթի օր մայրաքաղաքս կ'ապասուի։

Ցունաց Ամեն. Ս. Պատրիարքն երեք օրէ հետէ իւր բնակութիւնն հաստատած է Հէյբէլի Կղզին ուր պիտի անցնէ ամրան եղանակը, փատաղողութիւնը դարմանելու համար։

Էյուբէս կ'ըսէ թէ Մակեդոնիոյ Պուլղար Մէտրաքաղաքաց Պերաթիերու յանձնումն անորոշ ժամանակի մը համար յետաձգուած է։

Թուրքօ-ռուսական մաքսային սահմանաց վերանայութեան համար ծածած բոլոր դժուարութիւնք հարթուած լինելով, Բ. Դուռն հրաւիրած է զՌուս կառավարութիւնն որպէս զի իւր պատուիրակները կարդէ երկու պետութեանց միջեւ առեւտրական նոր դաշնագրոյ մը կնքման համար։

Ցունական դեսպան Պ. Քունտուրիօթի վերջին օրերս արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ ունեցած մէկ տեսակցութեան միջոցին կարծիք յայտներ է թէ Բ. Դուռը պարտի ընդունիլ կատարել տալ Փիլիպէ վերջին անցից միջոցին հելլենական հիւպատոս Պ. Կէննատիոսի բռնեցած ընթացքին վրայ։

Ասիմ փաշա պատասխաներ է թէ քննութիւն կատարուած լինելով, յանդիմանութիւն ուղղուած է կուսակալ Կարիրէ փաշային որ ժամանակին հարկ եղած միջոցները ձեռք չէր առած Ցունաց և Պուլղարաց միջեւ կռիւն արգիլելու համար։

Արտաքին գործոց նախարարութիւնը մրնգամայն ծանուցագիր մ'ուղղած է դեսպանաց, յորում կը գանգատի Պ. Կէննատիոսի ընթացքէն։ Ցիշատակագիրը կը յայտնէ թէ հելլենական հիւպատոսն ոչ միայն հելլենական հպատակներն, այլ և օսմ. հպատակ Ցունաց ալ հրաւիրեր է Ս. Դէորգայ տարեդարձը տօնելու։ Բ. Դուռը ցաւ կը յայտնէ որ Պ. Կէննատիոս՝ որ պատ էր ճանչնալ ժողովրդեան զանազան դասակարգերու զգացումները, փոխանակ մտքերն հանդարտցնել ճգնելու, ինչ որ կը պահանջէր իւր պարտաւորութիւն, քաջալերեր է զՑոյս որ ցոյցեր ընեն։

Պ. Քունտուրիօթի առաջարկած է Սելանիկի հիւպատոս անուանել զՊ. Կէննատիս, սակայն չիարձուիր որ Կայս. կառավարութիւնն հաւանի պամ։

Փիլիպէէն երեկուան թղթատարով առնուած թերթերը կը յայտնեն թէ Ս. Մեթոտիոսի և Ս. Կիւրեղի տարեդարձի հանդիսին օրը ո՛ր և է ցասալի միջադէպ չէ պատահած։

Երեկուան Մէնտոլի մէջ հեռաւոր տեղեկութիւնները կը կարդանք Բէյրութի նրկատմամբ։

«Արդէն ըսած ենք թէ օսմանեան Բէյրութի ընկերութեան առաջին տարւոյ հաստատ չեն համապատասխաներ եղած ակնկալութեանց և թէ հաշուեկշիռք մէկ երկու միլիոն դրուշի բաց մը ցոյց պիտի տայ։ Միանգամայն ցոյց տուած ենք իրաց այս կացութեան պատճառներն, որոց գլխաւորն է հրապարակի վրայ վաճառուած ծխախոտի գնոյն իջնելն և յունական ծխախոտին Եգիպտոս մտնելուն առթիւ օսմանեան ծխախոտի սպառմանն զգալի կերպիւ նուազելն։

«Բէյրութի բաժնեթուղթերն սպառելու համար կազմուալ Սենտիքան նկատելով այս անկապատ պարագայներն, անցեալ տարի որոշած էր ո՛չ միայն այլ եւս բաժնեթղթի չվաճառել, այլև եւրոպական հրապարակաց վրայ չվարեւրութեան հանուած բաժնեթուղթերն հետզհետէ գնել ընթացիկ գնով։ Սենտիքայի պաշտօնավարութիւնը նախ որոշուած էր մինչեւ 1884 յուլիսի սկիզբն; այլ օրվհետեւ այդ թուականին տակաւին բաւական քանակութեամբ արժեթուղթեր կը գտնուէին հասարակութեան ձեռքն, այդ պայմանաժամ երկարաձգուեցաւ քանիցս, և վերջին անգամ մինչեւ ներկայ տարւոյ յունիս 30ին որոշուեցաւ։ Այս տնօրէնութեան նպատակն էր առիթ ընծայել հասարակութեան, որպէս զի իրենց ձեռք գտնուած բաժնեթղթերը Սէնտիքային վաճառեն այս վերջինն իւր պաշտօնը գրեթէ լրացուցած լինելով, չատ հաւանական է որ նոր պայմանաժամ՝ալ տալու հարկ չտեսնուի և Սէնտիքան լուծուի յառաջիկայ ամսոյ վերջն։

«Այդ պարագային, թէ՛ հաւաքուածքն թէ՛ ի պահ մնացած բաժնեթուղթք պիտի բաժնուին Սէնտիքայի անդամոց մէջ»։

Կրէտէ կղզւոյն կանոնագրոյն համաձայն, 34 Իւլամ և 49 Քրիստոնեայ անդամներէ բաղկացեալ ընդհանուր ժողով մը տարին առաջնոյն օր կը գումարի, վարչական գործերը քննելու և տնօրինելու համար։ Կանոնական արամադրութեանց փոխուելութեան համար ժողովոյ երեք չորրորդին քուէն հարկաւոր է, իսկ ուրիշ խնդիրներու մէջ բացարձակ մեծամասնութիւն կը բաւէ։

Այս կերպով, Կ'ըսէ Թ-ղթէ, Քրիստոնեայք գործոց գլուխը լինելով, Կայս. կառավարութիւնն իրեն վերապահած է ժողովոյ որոշումները վաւերացնելու իրաւունքն, այնպէս որ կղզւոյն կուսակալին և ուրիշ պաշտօնատարաց պաշտօնանկութիւնն ու անուանումը կառավարութեան ձեռքը մնացած է։ Այս անելամ, ընդհանուր ժողովն լինելին որոշեց կուսակալին պաշտօնանկութիւնը և յաջորդի մը ընտրութիւնը։ բաց յասոի, պատրաստելով թէ վարչական խորհրդոյ անդամոց ընտրութիւնն՝ որ անցեալ տարի կատարուած և Բ. Դուռէն հաստատուած էր՝ ինչ ինչ ապօրէն կէտեր կը պարունակէ, որոշեց ջնջել զայն եւս և նոր անդամներ կարգեց։ Ըստ Թ-ղթէն այս արարքներ նախաբայլ մը պիտի լինին կառավարութեան որոշումը չը ճանչնալու և ժողովոյն կուսակիցներ ընտրել կարենալու համար։ Այսպէսով Կրէտէի երեսփոխանական ժողովը կը միտի նոր իրաւունք մը ձեռք բերել և կրնայ լինիլ որ, կը յարէ մեր թղթը պաշտօնակիցն, անորոշ ժամանակի մը համար կասեցեալ վարչական խորհուրդը, դանձէին մը կերպարանք առնու։ Երեսփոխանական ժողովն ոչ մէկ իշխանութիւն չունի նախորդ ժողովոյ որոշումները վաւերացնելու և չկրնար ըսել թէ նախորդին գործերն ապօրէն եղած են, ըստ որում Կայս. կառավարութիւնը վաւերացուցած է զայնս։

Թ-ղթէ կը ցուցնէ որ ժողովոյ խլամ երեսփոխանքը ալ հաստատած են իրենց քրիստոնեայ պաշտօնակցաց հետ այս տեսակ որոշումներ տալու համար, վասն զի եթէ ժողովն նոր արտաքնութիւններ ձեռք ձգէ եւ ընդարձակէ իւր իշխանութիւնը, կառավարութեան ազդեցութիւնը կը նուազի։ Եւ ասոր հետեւանքն այն պիտի լինի որ Իսլամաց իրաւունքներն անտես պիտի առնուին։

Ի վերջոյ, Թ-ղթը լրագիրը կը ծանուցանէ թէ վարչական խորհուրդէն հրաժարեցուցեալ իսլամ անդամը բողոք ուղղած են տեղական իշխանութեան։

Օսմանեան Բէյթի ներկայ տարւոյ ապրիլ ամսոյ հասոյթն եղած է 122,000 ոսկի, մինչ անցեալ տարւոյ միևնոյն ամսոյ հասոյթն եղած էր 68,000 ոսկի։

Պուլղար թերթերն հետեւեալ յայտարարութիւնն հրատարակած են։

«Իսլիմիայի մէջ գտնուող ապստամբական Պուլղար մասնախմբի անդամը մայիս 11ին ի ժողով գումարուելով քաղաքէն կէս ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Իսվէթ Բէյթգա վանքին մէջ, պիտի նուիրագործեն այն ապստամբութեան դրօշակն, որ 1877 մայիսի 11ին յանձնուած էր Ռուսատանի Սամարա քաղաքի Պուլղար ապստամբաց, և հանդէս մը պիտի կատարեն հոն ի յիշատակ այն Պուլղար ապստամբաց, որք ութէ 8 տարի առաջ Պուլղարիոյ անկախութեան աշխատելու և արիւն թափելու համար երդում ըրած էին։ Վանքին մօտերը գտնուող սեպաձեւ ժայռերու վրայ, զորս երբեմն Պուլղարք իրենց ապաստան ընտրած էին, ահագին առիւծ մը պիտի նկարուի. դրօշակներ պարզած՝ որոց վրայ աղոթք-ներն և հաճ բառերը պիտի կարդացուին, թափորը նուագածուաց խմբի մ'առաջնորդութեամբ վանուց շուրջը պիտի պտտի։

«Արդ, Իսլիմիայի Շիրգա անուն ապստամբական մասնախումբն հրաւէր կը կարդայ բոլոր այն Պուլղարաց, որք իրենց երակաց մէջ Պուլղար արիւն կը կրեն և կը սիրեն ազգն ու հայրենիքն, ներկայ գտնուիլ սոյն տօնախմբութեան հանդիսին որ՝ Պուլղարաց Կ. Պոլսոյ հնգապարեան գերութենէն ազատուելէն յետոյ, առաջին անգամ է որ պիտի կատարուի։

Թէրջիմանը Հաֆէզէն վերջերս տարեն արտատպած է «Կարեւոր Ցայտարարութիւն» խորագրոյն ներքեւ։

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը պաշտօնական ազդով մը կը ծանուցանէ թէ Կայս. կառավարութիւնն որոշած է ժամանակ. ձեռնարկուց յանձնել Պէրլին, Ակիայի, Եաֆայի, Տիրպոլսոյ (Սուրիա) և Սայիտաի նաւահանգստոց շինութիւնն։ Այն անձինք որք կ'ուզեն ստանձնել այն ձեռնարկութիւններն, կը հրաւիրուին ներկայանալ Կամրջոց և Խճուղեաց վարչութեան պաշտօնատունն հարկ եղած պայմանաց տեղեկանալու համար։

Պօֆիշ Էֆէնտին լրագրին՝ որոյ խարանման պարագաները ծանօթ են, իւր վերատին հրատարակութեան առաջին օրն 5000 օրինակ ծախած է։

Երբեմն երբեմն Պոլսոյ կողմը պատերուն վրայ փակցուած գայթակղական ազդարարութեանց հեղինակներն ոստիկանութեան ձեռքն ինկան վերջապէս և կատարելապէս խոստովանեցան իրենց յանցանքն։

Ֆրանսացի լրագրապետ մը՝ Պ. Շարլ Պիկօ՝ իւր կառավարութենէն պաշտօն ստացեր է ուսումնասիրել հանրային կրթութեան վերաբերեալ խնդիրներն յԱրեւելս, և մասնաւորապէս Ֆրանսական լեզուի ուսուցման վիճակն։

Փիլիպէի անգլիական հիւպատոսը մայրաքաղաքս եկաւ։

Ֆրանսական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Լոնժրիլի իմատոյ Փարիզ կ'ուղեւորի արձակուրդով։

Մայրաքաղաքիս յոյն թերթերն ամեն օր կը պատմեն ահռելի արարքներ զորս պուլղար «աւազակք» ի գործ կը դնեն Մակեդոնիոյ մէջ։ Դիտենք արդարեւ թէ պուլղար աւազակք չեն պակիր, կ'ըսէ Մ-ղ-ղ., սակայն կերեւի թէ Պուլղարաց վերագրեալ շատակութիւնց մեծ մասն յոյն աւազակաց գործն են։ Եւ ասոր իրր ապացոյց, յառաջ կը բերէ Ռեմէնի Ա-ր-ք-ք-ն լրագրոյ Թրհալայի (Թեսաղիա) թղթակցին մէկ պատմութիւնը։

Յոյն թերթին թղթակիցը կը պատմէ թէ Խրիսթոֆ անուն Պուլղար մ՝ նախկին աշակերտ Ղալաթիա-Սէրայի վարժարանին և երբեմն ապոյ հելլենական բանակին մէջ, վերջերս 400 Յոյներ համախմբեր է Մակեդոնիոյ ուսադակոխումները զօրացնելու համար։ Այս կերպով, Թրհալայի, Բարտիձայի, Բալասպէտրայի, Թիրնօվոյի և Լարիսայի ընակիչներէն 1000 է աւելի Յոյներ հետզհետէ ընդգրկած են «աւազակութեան ասպարէզը», մինչ տեղական իշխանութիւնք անիոլոգ կը մնան։

«Յոյն աւազակապետք սովորաբար Պուլղար աւազակաց հետ կը միանան Թրքաց դէմ, կը յարէ Ա-ր-ք-ք-ն թղթակիցն ուստից Մ-ղ-ղ-ն կը քաղէ սոյն տեղեկութիւններ։ Միւս կողմէ թուրք աւազակք՝ որք մեծ մասամբ ալբանական դասակիր ոստիկաններ են, ամեն տեսակ չարիքներ ի գործ կը դնեն, ընդ հրամանատարութեամբ Բուսիատ պէյ անուն անձի մը, նախկին ոստիկանապետ Թրհալայի (Թեսաղիան Յունաստանի թողուելէն առաջ) և Թաֆիկ անուն անտառապահի մը։ Քանի մ'օր առաջ այս վերջնոյն աւազակախումբը Բրեմէթի գիւղին վրայ յարձակելով, տեղւոյն երեւելիներէն մին յօշոտեցին, և ամեն ինչ կողոպտելէ յետոյ տունը կրակի տուին»։

Ա-ր-ք-ք-ի թղթակիցն հելլենական կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս անցից վրայ։

Իտալական Օբերայի խումբն այս գիշեր Բերայի Թատրատեան թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ Ֆաուստն։

Կատարած չուները կը շարունակեն անցուդարձները խանձել Պոլսոյ և Բերայի այլ և այլ թաղերուն մէջ։

Երկու չորս բերեզակներ Բերայի Մարկերիթի փողոցին մէջ, և Մարիանու անուն իտալացի գործաւոր մը Ֆէրիքէօյի մօտ, բաւական ծանր վէրքեր ստացան այդ կարգի չուներէ։

Վիէննայի բժշկական կարեւորագոյն թերթերէ մին վերջերս նամանօրեակ դէպքի մը վրայ խօսելով կը գրէր «Աւելի լաւ է ստակեցուցնել մեր քաղաքի բոլոր չուներն՝ որոց թիւը 23,059ի կը հասնի, քան թէ թոյլ տալ որ մէկ քաղաքացի մը մեռնի կատրած չան խածուած քէն»։

Կ'երեւի թէ, կրսէ Ղալաթիոյ թերթի մը, Կ. Պոլսոյ իշխանութիւնք այս կարծիքէն չեն, ըստ որում 1000 չան կեռնքը նախապատիւ կը համարուի մէկ մարդու կեռնքէն։ Եւ սակայն պէտք չկայ բնաւ բոլոր չուները սատկեցնելու։ Բաւական է միայն քանի մը զգուշական միջոցներ ձեռնարկուլ որպէս զի կատղած չուներ չգըտնուին փողոցները և չվնասեն անցորդաց։

Ուրիշ վտանգ մ'ալ, որ թէպէտ անուղղակի կերպիւ, կրնայ հետեւանք մը համարուիլ այս կատաղութեան դէպքերուն։ Պոլսոյ քանի մը թաղերու բնակիչք, տեսնելով այլոց անվնասութիւնն, սկսած են չուները թունաւորել, կատղած լինին կամ ոչ. ասոնց դեակները փողոց կը մնան օրերով և դիւրին է գուշակել թէ անդամմը որ ամման տաքերը կոխեն, հանրային առողջութեան համար ո՛րքան վնասակար հետեւանքներ կրնան ունենալ այս ամենը։

Ժամանակ է ուրեմն որ ձեռնհաս իշխանութիւնք ազդու միջոցներ ձեռք առնուին։

Այս աւուր թուրք լրագիրք ալ կը ծանուցանեն թէ Բերայի և Ղալաթիոյ բնակիչք հանրագրութիւն մը կը պատրաստեն փողոցի չուներն հեռացնելու համար։ Այս առթիւ Հաֆէզէն կ'առաջարկէ տուներու մէջ չուն պահելու սովորութիւնն ալ արգելուլ, քան որոմ անոնք եւս իրենց նմանեցաց պէս կատաղութեան ենթակայ լինելով, ակնկալուալ արդիւնքը ձեռք չբերուիր, և թէ միայն փողոցի չուներն հեռացուին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԳԱՒԱՌԻՆ ՄԷՋ

Արեւելեան Ռումէլիի կրթական վարչութեան կողմէ հրատարակեալ տարեկան վիճակագրութենէ մը կերեւի թէ յիշեալ գաւառին մէջ կան 890 պուլղար նախակրթարան՝ 50,134 աշակերտով, որոց 38,564ը մանչ և 11,620ն աղջիկ, ինչպէս և 1220 ուսուցիչ և ուսուցչուհի։

1883 ին, թաղային խորհրդոյ ձեռամբ պարտաւորեալ ցուցակաց համաձայն, պարտաւորիչ կրթութեան տարիքն ունեցող պուլղար աշակերտաց թիւն էր 73,702։ Այս թիւ բաղդատելով արձանագրեալ տղայոց թիւոյն հետ՝ որ է 50,134, կունենանք 64 առ % հաճախաստութիւն մը, կամ աւելի պարզն ըսելով, պարտաւորիչ կրթութեան տարիքն ունեցող աշակերտաց երեք հինգերորդը վարժարան յաճախած են։

Թուրք նախակրթարանաց թիւն է 763, ընդ ամենն 27,115 աշակերտաք, որոց 15,774ը մանչ և 11,539ն աղջիկ, ինչպէս և 738 ուսուցիչ և ուսուցչուհի։

Պարտաւորիչ կրթութեան տարիքն ունեցող թուրք տղայոց թիւը ծանօթ չլինելով, կարելի չէ եղած ճշդել թէ ինչ հաճախաստութեամբ վարժարան յաճախած են։

Յոյն նախակրթարանաց թիւն է 48, ընդ ամենն 3471 աշակերտաք, որոց 2639ը մանչ և 7829ն աղջիկ, ինչպէս և 83 ուսուցիչ և ուսուցչուհի։

Աւստիկ յիշեալ վարժարանաց համար եղած տարեկան ծախսերն։

Պուլղար նախակրթարանք	4,630,848 ղրշ.
Թուրք »	990,749 »
Յոյն »	445,958 »

Պարտաւորիչ կրթութեան տարիքն ունեցող յոյն աշակերտաց թիւն է 6,717, որոց գրեթէ կէսը վարժարան յաճախած են։

Գաւառին միւս հասարակութեանց նախակրթարանք հետեւեալ կերպիւ կը բաժնուին 1882–83 դպրոցական տարւոյ մէջ։

1. Պուլղար–կամարիկ վարժարանք տասն, որոց մէկն իգական իսկ մնացեալք երկսեռ։ Թիւ աշակերտաց՝ 930, որոց 484ը մանչ և 496ն աղջիկ։ 12 ուսուցիչք և 15 ուսուցչուհիք (մայրապետ) տարեկան 7200 ղրուշ թոշակով։

2. Պուլղար — բողբական Նախակրթարանք 4. թիւ աշակերտաց՝ 53 մանչ և 71 աղջիկ։ տարեկան թոշակ 4 ուսուցչաց 12,000 ղրուշ։

3. Հայոց Նախակրթարանք՝ 5, ուր կուսանին 112 մանչ և 33 աղջիկ և 4 ուսուցչանեն 7 ուսուցիչք և մէկ ուսուցչուհի։ տարեկան թոշակ 34,600 ղրուշ։

4. Նախակրթարանք հրէից, 14. աշակերտք 767 և աշակերտուհիք 151. թիւ ուսուցչաց 32. տարեկան թոշակ 134,579 ղրուշ։

Երկրորդական կրթութեան համար Պուլղարք ունին 19 արական վարժարան՝ 2160 աշակերտով և 69 ուսուցիչներով, և 6 իգական վարժարան՝ 394 աշակերտուհիներով և 17 ուսուցչուհիներով։ Այս 25 վարժարանաց տարեկան ծախքն է 314,753 ղրուշ։

Երկրորդական թուրք վարժարանք երկու են. մին ի Փիլիպէ և միւսն ի Հաբրովո։ Թիւ աշակերտաց 164. ուսուցիչք 8. տարեկան ծախք 55,900 ղրուշ։

Երկրորդական վարժարանք Յունաց 2, մին ի Փիլիպէ և միւսն ի Սթանիսաքա. թիւ աշակերտաց 194. ուսուցիչք 11. երկրորդական երկու վարժարանք եւս կան աղջկանց համար։ ընդհանուր ծախք 129,600 ղրուշ։

Ասոնցմէ զատ կան նաեւ չորս Գիմնազիոնք, որոց երկուքն՝ արական, 1243 աշակերտաք, և երկուքն իգական՝ 308 աշակերտաք։ Այս չորս բարձրագոյն վարժարանաց տարեկան ընդհանուր ծախքն է,

Տարեկան թոշակ ուսուցչական մարմնոյն (66 ուսուցիչք եւ կառավարիչք)	963,839 ղրշ.
Նիւթեղէնք և Դիւանատան ծախք	83,801 »
Գրքէ և այլ գործիքներու և գրադարանի համար	94,468 »
Ընդ ամենն	1,142,108 »

ՎՐԻՊԱԿ. — Երեկուան Ա-ր-ք-ք-ի Բ. երեսի, Գ. սիւնակի 63 րդ տողի «1—2 սէնթ աւելի գներով» խօսքը պէտք է կարդալ «1—2 ղրուշ աւելի գներով»։

ԱԶԴ

ՇԻՐՔԷՅԻ ԹՈՒՐՔԻՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ, 18|30 Մայիս

ՏԱՐԵԿՈՐՔ ԾՆՆԴԵԱՆ

ԱՆԵՀԱՂԱԹԱ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

Վեհ. Սուլթանի ծննդեան տարեդարձի հանդիսի գիշերը մեծ լուսավառութիւնք պիտի կատարուին ի Վասփոր։

Այս առթիւ, Շէյխէլիսլամ Խաչէի Ընկերութիւնը գիշերային երթեւեկութիւն մը կազմակերպած է։

Շաբաթ գիշեր (եթէ օդը ներէ) Շէյխէլիի շրջանաւ մը ժամը 1ին պիտի մեկնի Կամուրջէն և Գալաթաշ, Իսկամ. Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Պէյլէրպէյ, Բուրուլջէվմ, Պէպէք և Ռումելի Հիսար հանդիպելով պիտի երթայ յէմիրկէնապա ծովուն բացերը պտոյտ մ'ընելէ յետոյ, գիշերուան ժամը 4ին պիտի մեկնի դարձեալ Լիմիրկէնէն և մի և նոյն նաւամատոյցներն հանդիպելով պիտի վերադառնայ կամուրջ։

Գին Տոմակի

5 դրուշ երթալու համար,
5 » վերադարձի համար,
2 » Ռելէյ։

Տղայք կէս տոմակ պիտի վճարեն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆՈ ՀԱՎԱՍ

Այս առաւօտ

ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ՔՈՒԷ

Փարիզ, 26 Մայիս

Եղեսիոնայ խոսվ. — Այսօր տեղի ունեցաւ Անհաշտ խմբակին հարցապնդման վիճաբանութիւնն ի մասին այն դէպքերու որք վերջերս պատահեցան Փարիզի քանի մը գերեզմանատանց մէջ, ոստիկանութեան և Հասարակութեան ցոյցեր ընողներուն միջև։

Երեսփոխանական ժողովը փակեց զայս վիճաբանութիւն, Պ. Պրիսոնի նախագահութեան վրայ վստահութեան օրակարգով մը, որ քուէարկուեցաւ 10ի դէմ 388 ձայնիւ։

Պարոնայք Օրթէյնն հետեւեալ անուանումները կը հրատարակէ։

Պ. տը Լաբրեթէլ, Դեր-հիւպատոս ի Վառնա

Պ. տիւ Բլոզէլ, Հիւպատոս ի Գրէսլաւ

Պ. Պուասէ, Հիւպատոս ի Փիլիպէ

ՎԻԳՈՐ ՀԻԻԳՕ

Փարիզ, 26 Մայիս

Նախարարական հրամանագիր մը զինանթէոն կը վերադարձնէ իւր նախնական նպատակին, որ էր ամփոփել Ֆրանսայի մեծ մարդոց մարմինները։

Նոյն հրամանագիրը կը պատուիրէ Բանթէոնի մէջ թաղել Վիքտոր Հիւկոյի մարմինը։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐ

Պերլին, 27 Մայիս.

Վիլհէլմ Կայսր առողջական վիճակն հոգեր կը պատճառէ։

ԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 16 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս Լանդարի վրայ պանքայի)	110 7/8
3 » » » (վճարկին)	110 1/2
3 » Բարի » (պանքայի)	22 80
3 » » » (վճարկին)	22 87 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԳՐՈՅ

Օսմանեան Քոնսոլիտ

		Դրամական
Նրեկ երեկոյ գոց.	(Միաց. Դ. Սէրի	17 29
Գլխաւոր գոցուելէն վերջը	»	17 29
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտեան բացուելուց	»	17 31
Բարձրագոյն գին	»	17 32
Նուազագոյն »	»	17 27 1/2
Կէս օրին	»	17 28
Փոխառութիւն 1858	A. Սէրի Դ. Կ. Ա. Ո.	32 30
» 1862)		
» 1860)		
» 1863)	B. » » Կ. »	18 20
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	C. » Գ. »	17 29
» 1873)		

ԻՆՆԻՓԻԷ Եգիպտական

Նրեկ իրիկուն գոցուելուս	70 35
Այս առաւօտ բացուելուն Դ. Կ.	71 15
Կէս օրին	71

ԲԱԺԵՆԵՑՈՒՄՆԵՐ

Սօրբէթէ ժէնէրալ	Դ. Կ.	Ա.Գ.Լ.Բ.		3 12
Քրեսմ ժէնէրալ	»	»	Օ.Մ. »	6 35
Պանք տը Գոնս	»	»	» » »	5 —
Սօս. Շանժ է վալէօր	»	»	» » »	5 30
Թրամուէյ	»	»	» »	270
Բուսմէլիի երկաթուղի			Ֆր.	43
Օսպիկասիօն տը Բրիօրիթէ			»	—
Բատնեթուզիի Լաւրիօնի			»	64

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 Ֆրանկնոց	»	87 34
Անգլիական ոսկի	»	110 23
Բօշ Խրեթիրալ	»	90 10
Գրիմկ	»	51 15
Ռուսլի թղթագրամ	»	9 02
» արծաթ	»	89 30
Ֆլորին	»	8 35
Մէջ. արծ. (տարբ.)	»	108 02
Վեցնոց	»	102 35
Հինգնոց	»	102 25
Մէթալիք	»	98 30
Գրիմ	»	—
Թղթագրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱ

Լոնտոն, 27 Մայիս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քսնսոլիտ		100
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուելուս		16
» » » գոցուելուս		16 1/8
» » » Ա.		32 1/4
» » » Բ.		18 1/4
» » » Գ.		16 1/8
Օթոման 1871		66 1/2
Փոխառութիւն 1877		78 3/4
Պանք Օթոման		14 1/2
Ռուսական փոխառ. 1873		94 1/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)		64
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)		84 1/2
Տայրա Պանիէ		61
Տօմանիալ (փոխառ. Բօշիլը)		84 3/4
Հուսդարական պարտութիւնք	40|0	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		—

Վիէննա, 27 Մայիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 25
Օսմանեան երկաթուղի	20 70

Բարիզ, 27 Մայիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ	4 1/2 0|0	109 12 1/2
» »	3 0|0	80 50
Օսմանեան քսնսոլիտ Սէրի Դ. բացուելուս		16 30
» » » գոցուելուս		16 45
» » Սէրի Բ.		18
» » Գ.		16 40
Օսմանեան երկաթուղի		42 12 1/2
» Բէյթիի բաժնեթուղթք		—
Պանք Օթոման		541 25
Գրէտիտ Լիոնէ		533 75
» Ֆոնսիէ		1345
Բատնեսոմ Լիոնի		1243 75
Սուէզի ջրանցք		2088 75
Ռուսական 5 0|0 1877ի Բարձրացում		99
Իտալիան Ռանթ		95 70
Եգիպտական միացեալ		323 75
Սպանիական (արտաքին)		59 5/8
Բրիօրիթէ Թրէյզ		382 50
5 0|0 Հելլենական		336 25
Զէք Լոնտոնի վրայ		25 23

ՈՒԼՆԻԱ ԿԱՄ ԶԷՅԹՈՒՆ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՒԱՆ Ի ԿԻԼԻԿԻԱ

ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Տեղական, կենսական, բանաստեղծական և լեզուաբանական.

Հռչակաւոր Զէյթունն աւանի վրայ մանրամասնօրէն գրուած սոյն ընտիր և ընդարձակ գրքին պահուածներն արկածէ մը վնասուած և միայն սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են քանի մը գլխաւոր գրավաճառաց և կամուրջի մօտ հայ ըրավաճառաց քով.

Դին 10 դրուշ.

Բ. տպագրութիւն չպիտի լինի մասնաւոր պատճառով։

1—10

ՐՈՒՍԿԻ ԿՈՒԿԻԷՐ

ԵՒ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Բուսէ Կուքէրի Էջմիածնի թղթակիցը հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ կաթողիկոսական ընտրութեան պարագայները.

«Ապրիլ 14ին Էջմիածին սկսած էր կենդանանալ. Սինոդի նախագահը՝ տեղւոյն պրոկուրորի, գաւառապետի օգնականի և այլ բազմաթիւ անձանց հետ՝ գնաց դիմաւորել կառավարութեան ներկայացուցիչ գաղտնի խորհրդական Պ. Պրիբիլ Վասիլի դրան մօտ կ'սպասէին Սինոդի անդամք, միաբանութիւն, գաւառապետն, երիտասարդութիւն և գրեթէ Էջմիածնայ բոլոր բնակիչք։ Պրիբիլի մուտքը հանդիսաւոր էր։ Երեք օր յետոյ եկան թեմական պատգամաւորներն, այնպէս որ ապրիլ 18ին երեկոյեան առանձին խորհուրդ մը գումարեցաւ որ քիչ աղմուկ չհանեց. ապրիլ 19ին հանդիսաւոր պատարագէն և կայսերական աղօթքէն յետոյ, աշխարհական պատգամաւորք երդում ըրին։

Կիրակի ապրիլ 21ին նախընթաց օրուան չորս ընտրելիներէն երկու հոգի պիտի ընտրէին, մին կաթողիկոս, միւսը կանտիսատ կառավարութեան ներկայացնելու։ Առաւօտեան ժամին զանգակներու ձայն պատգամաւորաց եկեղեցի գնալն իմաց տուաւ. հանդիսաւոր գնացքն այս կարգով էր. առջեւէն կ'երթար տեղական Մկրտիչ եպիսկոպոս, իսկ նորա քովէն կ'երթային կառավարութեան ներկայացուցիչն և պրոկուրորը։ Սոցա կը հետեւէին Սինոդի անդամք, թեմական, աշխարհական և միաբանութեան պատգամաւորք զոյգ զոյգ։ Եկեղեցին բոլորովին լի էր Էջմիածնէն, Երեւանէն և այլ քաղաքներէ եկած բազմութեամբ։

Երբ երեւցաւ գնացքը, կարծես մէկ սրտէ բղխած խլացուցիչ աղաղակ մը հնչեցուց ամբողջ բազմութիւնը— «Ծնորհ՝ Մակրը.— Մի քանի րոպէ կը լսուէր այս պատերազմական մեծագոչ աղաղակի արձագանգը։

Ժամն արդէն 2 (ըստ եւրոպական) եղած էր, իսկ պատգամաւորք տակաւին դռնփակ նիստը կը շարունակէին եկեղեցւոյն մէջ։

Ամբոխն հետզհետէ կ'աւելնար անդադար։ Վերջապէս դուռը բացուեցաւ և պատգամաւորներէն մին յայտարարեց թէ ընտրուած են Մելքիսեդեկ և Մակար։

Ժողովուրդն ապշած ու զգեռնեալ էր. ամբողջ հինգ րոպէ մի խօսք միայն կարողացան արտասանել— Մա՞ն էլ—Բայց քիչ մը յետոյ աշխարհական պատգամաւորք յայտնեցին թէ Մելքիսեդեկ գունդաքանէմբ ընտրուած է, իսկ Մակարի ընտրողք դէպ հոգեւոր պատգամաւորներն են, այն ալ ոչ ամենքը։ Այն ատեն միայն երբ գիտցան թէ Մակարին աշխարհական պատգամաւորներէն և ոչ մէկը ձայն տուած է, միայն այն ատեն ժողովուրդը գոչեց. «Կեցցէ՝ Մելքիսեդեկ»։

Անտարակոյս միաձայնութեամբ ընտրուած Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոս պիտի հաստատուի Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց։ Թէեւ այս տող այս կարծիք տարածուած է թէ Խրիմեան վարչական յատկութիւն չունի որպէս Կաթողիկոս, սակայն ինկատ ունենալով նորա ահագին ծառայութիւնք, պարտաւոր էին գէթ կանտիսատ ընտրել զայն։ Մի քանի հոգեւորականք ապացուցին թէ կը վայելեն Խրիմեանէն, որ անողոք է անշահասէր ոգւովն և բարուք, և որ մարդասիրութիւնու արդարութիւնն ամէն պարագայի մէջ գերի վերոյ կը դասէ քան հարիւրաւոր հոգեւորականաց շահն և անձնական փառասիրութիւնը։

Մակար արքեպիսկոպոս 86 տարեկան է։ Նորին Ամենապատուութեան յիշողութիւնը բոլորովին տկարացած և լեղյեղուել է։ Նորա մնացած է միայն Լանդէ ԴԷ պաՀՆԷ ա հանդիսաւոր։

Ահա Նորին Ամենապատուութեան յիշողութեան կարողութիւնը։ 1884ի մայիս 8ի անցեալ տարւոյ ընտրութեանց ժամանակ իւր գեղեցիկ ճառի մէջ ի մէջ այլոց հետեւեալն բաւ. «Սիրելիք, եթէ կ'ուզէք էջմիածնայ վանքի համար գլխաւոր մը ընտրել, ընտրեցէք մեզմէ ո՛վ և կամիք. կը հաստատեմ ձեզ որ մեր մէջէն ընտրուածը կարող է լինել վանքի գլխաւոր և առաջնորդ Ռուսիոյ թեմերուն։ Իսկ եթէ կը փափաքիք ընտրել այնպիսի անձ մը որ Ռուսիայէն դուրս եղող Հայոց օգնէ և իւր բարձր հովանաւորութեան ներքեւ պահէ և միսիոնարաց Բրոթեստանտի առաջքն առնու, ընտրեցէք այն հոգեւորականն, որ ամբողջ հայ ժողովրդի համակրութիւնը գրաւած է. ի վերջոյ որպէս զի անքակտելի կապը հաստատ մնայ մեր և Թուրքիոյ Հայոց միջև, ընտրեցէք այն անձինք որ ներկայացուցած են ձեզ (Ներսէս, Խրիմեան և Մելքիսեդեկ) և այն ժամանակ Աստուած կ'օրհնէ ձեզ և ձեր գործերը։»

11 ամիսներ անցան յորմէ հետէ Մակար Սրբազան արտասանեց այս խօսքեր, որոց համար և հրաժարեցաւ ընտրութենէն. իսկ այժմ... այժմ ամէն ինչ մոռցուած է. Թէյբոբա դ-Խանդոյ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵՐ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԶԱՐՇԱՆՊԱ

Ապրիլ 20. — Վիճակիս Առաջնորդի բացակայութիւնն և ինմանէ պատճառեալ ազգային անկերպարան վիճակի կարի իմն լքած է Զարշանպայի հայ հասարակութիւնն, և թէպէտ մինչև ցարդ վիճակէս բաղում ազգայինք թէ՛ նամակներով և թէ՛ հեռագրերով դիմած են կեդր. վարչութեան, ցարդ անօրինութիւն մը չէ եղած։

Ինչպէս յայտնի է, շուրջ 10 ամիսներէ ի վեր վիճակիս Առաջնորդ Դեր. Մամբրէ Ծ. վարդապետ Բշնունի Պոլիս կը պանդխտի առաջնորդական ինչ ինչ խնդրովք, զորս ի վաղուց ներկայացուցած է յուշագրութիւն կրօնական և այլ ժողովոց։ Սակայն ցարդ կեդրոն վարչութիւնն ոչ միայն չէ անօրինած առ իւր ներկայացեալ խնդիրներն, այլ նաև զուրկ թողած է զմեզ մի ա՛նպիսի Առաջնորդէ՝ որ իւր վիճակին բարւոք կացութիւնն ու անդորրութիւնն միօրինակ և անվրդով պահելու միջոցներն լաւ եւս ուսումնասիրած, և միանգամայն իւր քառամեայ պաշտօնավարութեան մէջ ընդ միւսս յաջողած է ներդաշնակ պահել զայս։

Արդ, Նորին Դերապատուութեան բացակայութեան պատճառաւ, նախ՝ ազգային վարժարանս փակեալ կը մնայ ցորչափ ժամանակէ ի վեր որ իւր միակ պաշտպանն կորոյս, և ուր կը յաճախէին 100 է աւելի ազգային մանկիկք՝ որք այժմ դատարկաշրջիկ կը թափառին փողոցներն ու դաշտերն։ Երկրորդ՝ դարձեալ Նորին Դերապատուութեան բացակայութեան պատճառաւ տեղւոյս Իտաբէի ժողովոյն մէջ Առաջնորդի յատուկ նուիրեալ աթոռն եւս թափուր մնալով, ոչ նուազ կը վնասին նաեւ գիւղացւոց գործերն. մինչդեռ յառաջագոյն Դեր. Մամբրէ Ծ. վարդապետի Բշնունի վարչական և այլ ազգու հանգամանաց շնորհիւ գիւղացւոյն գործերն սոսկ միանգամ ներկայանալով ո՛և է ժողովոյ մը դիւանին՝ իւրեանց վճիռն կ'ստանային անմիջապէս, քանզի Նորին Դերապատուութիւնն ոչ միայն տեղւոյս կառավարչին ու Իտաբէի ժողովոյն համակրութիւնն ու մեծաշնորհն գրաւած ու վայելած էր, այլ նաեւ իւր համակրելի բնաւորութեամբն ու գլխաւորապէս քաղաքագիտական հմտութեամբն համայն խորհրդարաններու և դատարաններու մէջ նոյն պատիւն և արժանիքն դտնելով՝ անխտիր կը յաճախէր և ամէն ուրեք ազգային խնդիրներն ու թշուառ գիւղացւոյն գործերն վայելուչ վարճանով մը սպակիչ տալով չէր թողուր ո՛և է խնդիր մը առկախ գրութեան մէջ։ Իսկ երրորդ՝ գալով տեղւոյս հայ ժողովրդեան կացութեան, Թաղային վէճերը ու կռիւներ ալ անպակաս են ամէն ուրեք։ Ո՛չ յանցաւորն յայտնի է և ո՛չ անմեղն, զի չը կայ ո՛չ Առաջնորդ, ո՛չ ժողով կամ ժողովական և ո՛չ իսկ հաշտարար մարմին մը։

Սակայն այժմ յոյս մեծ ունինք թէ Սրբազան Պատրիարք Հօր գալստեամբ և գահակալութեամբ ազգային գործեր նոր մղում ստացած լինելով, Կեդր. վարչութիւնը կը փութայ ինկատ առնուլ Զարշանպացւոյն խնդիրն՝ որ անմիջական դարմանի կարօտ է։

Պատշաճ իսկ է ըսել, թէ Զարշանպա՝ որ ժամանակ մը յատուկ առաջնորդութիւն և վերջերս Տրապիզոնի թեմ որոշուած է, կամ թէ այս վերջնոյն պէս անօրինել հարկ կը համարուի, կրնամ ըսել թէ ամենամեծ հարուած մ'է Զարշամպայոյն՝ քաղաքական, կառավարական և այլ համայն տեսակէտներով, քանզի Տրապիզոնի Առաջնորդն ցորչափ ալ խնամանօք և պաշտպանական ազդեցութեամբ կառավարէ իւր թեմականներն, չէ կարող ամենափոքր ազդեցութիւն մը ընել Զարշամպայի կառավարական շրջանակին մէջ, զի ո՛չ թէ միայն հեռաւորութեան խնդիր կայ, այլ Զարշանպա առանց յատուկ Առաջնորդի մը չկրնար ապրիլ իւր ստուար մեծամասնութեամբը, և որ աւելին, հայ գիւղացին վարժ է տեսնել իւր Առաջնորդն Իտաբէի կամ այլ ժողովոյ մէջ բաղմակայ, ու նախ անոր մերձենալ իր խնդրովն։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԻՔ

Ժամանակէն Մոսկոսպոյ մը.—Սարսռելի է Լեռնէ ռուս լրագրին երկոյնակեցութեան յոյժ արատաւոր պարագայ մը կը յիշատակէ։ Այդ թերթը կ'ըսէ թէ Սարաթովի բնակչաց մէջ կը գտնուի 130 տարեկան ծերունի մը, Սակն անուամբ։ Այդ ծերունին Ֆրանսացի է ծննդեամբ։ Զինուոր Նաբոլէոն առաջնոյ բանակին, սպայի ատիճանով մասնակցած է 1812ի պատմական արշաւանքին։ Նաբոլէոնի Նահանջէն յետոյ Ռուսիոյ մէջ մնացած, Սակն անդ կը գտնուի 72 տարիէ ի վեր է։ Պահած յիշողութիւնն ու տեսողութիւնը, բայց քիչ մը ժամանակէ ի վեր մասնական խլութիւն ունի։ Բոլոր այն դէպքերն որոց ներկայ գտնուած եւ մասնակցած է, աքանչելի ճշդութեամբ պահուած են այդ նահապետին յիշողութեան մէջ։ Տակաւին կը շարունակէ իւր ամենօրեայ պտոյտներն, եւ յաճախ, շուկայէն վերադարձին, առանց ճգի կը կրէ քանանչն քառասուն լիսրա ծանրութեամբ ծրարներ։

Պ. Թերդրենն որ Լէոնէս.— Մեր ընթերցողք իմացած են անշուշտ թէ Պ. Լէսէքս Փրանսայի Ակադեմիոյ անդամ ընտրուեցաւ՝ փոխանակ հանգուցեալ Էչերի Մարթէնի, ականաւոր պատմագրին։ Վիճակադիր մը այս առթիւ հաշուած է թէ Պ. տը Լէսէքս, իւր կենաց մէջ, ներկայ գտնուած է ի պատիւ իրեն արուած 30,000 խնջոյից, եւ թէ, այդ պարագայից, մէջ ի պատիւ «Մեծ Ֆրանսացւոյն» խմուած Շամբանեի դիմին 500,000 չիչէ աւելի կը լինի։

Գալով Պ. տը Լէսէքսի ընդունած խնդրագրոց, տեղեկագրոց, ուղերձներու եւ շնորհաւորական նամակաց, իրարու վրայ դիզուելով կը հասնին Ազլաս լերան բարձրութեան։

Երբէ երբեմն գրեպ. — Նանսիէն կը գրեն Լինոթէնանոս որ Լիոն լրագրին թէ այդ քաղաքին կապի գործարանին մէջ աշխատող գործաւորի մը կինը վերջերս երեք աղջիկ ծներ է, որք, իրենց մոր հետ, քաջառողջ վիճակի մէջ կը գտնուին։ Այդ երեք երկուորեակներն ունին ասդէն եօթն եղբայր ու քոյր։ առաջինը տասնեւչորս տարեկան է։ երկրորդը դեռ նոր առած է առաջին հաղորդութիւնն։ մնացեալ հինգը էլ երեխայներ են։

Այդ բազմանդամ ընտանեաց հայրն օրական 2·75 ֆրանք կը շահի։

Ուէնը կայ նոր ընդ արքենամբ.— Մարդ շատ կը սխալի երբ կը կարծէ թէ կերծ ակռայներ կրելու նորաձեւութիւնը ներկայ ժամանակաց կը վերաբերի։ Ի Թոսքանա, Քոլիթոյի հնութեանց թանգարանին մէջ, որ Տարկուինիայի Ետրուսքեան հին դամբարանէ մը գտնուած բազմաթիւ հետաքրքրաշարժ նիւթեր կը պարունակէ, կը գտնուի կերծ ակռայներ կրող գանկ մը։ Ակռայները պարզապէս անատոց ակռայներ են, ոսկւոյ փոքր սախտակներով ագուցուած։

Ըստ ձեռնհաս գիտնոց, դամբարանն ուսկից հանուած են այս հնութիւնք, կը վերաբերի յառաջ քան Քրիստոս հինգերորդ կամ վեցերորդ դարուն։

Հարբոռնոյ Թերոռնոյ մը անդնասպանութիւն.— Իթաքայէն (Միացեալ-Նահանգ) կը ծանուցանեն թէ Սթարր Սթանլի անուն անձ մը մեռեր անդ վերջերս, ճիշդ 100 տարեկան հասակի մէջ։

1784 դեկտեմբերին Տրէնթի կոմսութեան մէջ ծնած, Սթանլի երբէք չէր դիտցած թէ ի՞նչ է հիւանդութիւնը. եւ կամպին մեռաւ անսուազութենէ, որովհետեւ, կ'ըսէր, բաւական երկար տարի տարած էր, եւ մեկանքէն յագրացած։

Մահուընէն յետոյ, քննութիւնը հաստատեց թէ ամէն գործարանները լաւ վիճակի մէջ էին, եւ թէ Սթանլի երկար տարի կ'ապրէր տակաւին եթէ մերժած չլիներ սնունդ առնուլ։ Հինգ տուր բացարձակ ծոմապահութենէ մը յետոյ հասած է մահն։

Մոսէի շահ-գրոշոն.— Իրաւ որ աշխարհս վրայ դեռ կան շատ բաներ զորս անպէտ կը համարինք, եւ չենք կրնար յօգուտ ի կիր արկանել։ Ամերիկացիներն են միայն որ կրնան «քարէն տակ հանելը», ըստ ժողովրդական առածեան։ Արդարեւ, ի Միացեալ Նահանգս, Էլ Բէքէրոն անծանգործութեան գործարանաց մէջ, բոլոր մուխլն հնչուն գրամի կը վերածուի, գործածուելով քիմիական բաղադրութեանց պատրաստութեան։ Փայտի կրացման 25 փուտերու մուշն հաւաքիչ խողովակի մը միջոցաւ կը տարուի սեղմիչ եւ զսիչ գործիքի մը մէջ։ Այս կերպիւ յառաջ կուգայ ալ քօղ, խայծդան, լուսաւորութեան կաղ եւ մանաւանդ ասֆալտ էֆէքթիւնէս, որ կը գործածուի ասֆէլտ ոք ղրի պատրաստութեան։ Այս կերպիւ, օրական 79,296 մետր խորանոցի մասխէ յառաջ կը բերուի 5,411 քիլոկրամ ասֆէլտ ոք ղ, 908 լիտր ալքօղ եւ 113 քիլոկրամ խայծդան։ Զեռք բերուած շահն կը գոցէ գործարանին բոլոր ճեռական աշխատութեանց ծախքերը։

Ո՞ր է նոր, ո՞ր է հասկ. — Զուարճալի չիոթութիւն մը մեծ մտահոգութեան մէջ ընկղմած է վերջերս Տիւսլտորֆի (Գերմանիա) հանեստ ընտանիք մը։ Միեւնոյն տան մէջ քնակող մայր մ'եւ աղջիկ մը միեւնոյն օր մէկ մէկ աղջիկ կը ծնին։ Երկու նորածինք կը դրուին միեւնոյն օրորոցին մէջ, եւ ահա կը հասնին դպացուհիները, կը շնորհաւորեն, կը գրկեն, կը համբուրեն երախայները։ Այնքան կ'ընեն որ քիչ մը վերջ անկարելի կը լինի գիտնալ թէ ո՞րն մերը զաւակն, եւ ո՞ը՝ աղջկան։ Ահա՛ կնճռոտ խնդիրը։

ԻՍԿԻԻՍԿԱՐԻ ԱԶԳ. ԴԻՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Ինչպէս յայտնի է, Իսկիւսարու Ազգային Դերեզմանատան շրջապատի որմոց շինութեան համար հանգանակութեան ձեռնարկուած է, որուն առաջին ցուցակը կը փութամ ուղարկել ի հրատարակութիւն. կը խնդրեմ նաեւ հրաւէր կարդալ հայ ժողովրդեան որ ազգասիրական և միանգամայն եկեղեցասիրական ոգւով մասնակցին սոյն հանգանակութեան, որպէս զի ժամ առաջ շրջափակուելով այն սրբավայրն՝ անարկի եկեղեցին, կ'ըսեմ Դերեզմանատունն, ազատի ստից կոխան և ազգի ազգի անկարգութեանց և անպարկեշտ արարմանց տեղի լինելէ, ի պատիւ հայ ազգին և ի փառս Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյն։

Մնամ ողջոյնով

13 Մայիս 1885 ի Դիմաց Հանգանակիչ

Նոր-Թաղ. և չինութեան Ցանձ.

Իսկիւսար Նուիրատու

ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊԻՍԿ. ԷՋՄԻԱԾԼԵԱՆ

Ա. ՑՈՒՑԱԿ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Շէնսրեան որմոց Աղբ. ֆերեզմանատան Իսկիւսարի

Մեծապատիւ Տէրք.

Մանուկ Սմբատեան 1030 զրշ. Պօղոս Մուրատեան 1030, Սարգիս Աբրահամեան 540, Միքէոն Մանուկեան 540, Բէթրակ Խաչերեան 432, Երուռւմ Փափազեան 432, Խաչատուր Ալլահվերդի օղլու 432, Միհրան Սէթեան 432, Պարիկ Գալչինեան 432, Թադէոս Պահէտպան օղլու 324, Մագսուտ և եղբ. Սմբատեան 324, Յարութիւն Զրաձեան 324, Աւետիս Պահէտպան օղլու 216, Խաչիկ Փափազեան 216, Մանուկ Զիչեկեան 216, Յարութիւն Փափազեան 216, Ռէթէոս Պէրպէրեան 216, Թուբէն Սէմէրեան 216, Սարգիս Գալֆիեան 108, Ագն. Տիւրին Դեկրի Մնակեան 50, Միրզան Եաղուճեան 20։ Գումար 7346 դահեկան արծաթի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ռուսական Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումնական խորհուրդն ինկատ առնելով ազգ. վարժարանաց Ցանկերէն լեզուի առաջնակարգ ուսուցիչներէն Աբիկեան Միհրան էֆենտիի հեղինակած «Կիւլաեոմէի Մուհարբէթթի» անուն տանկերէն դասագրքին Դ. տիպն, օսմանեան լեզուի և գրականութեան արդի վիճակին և պետական այժմու օրինաց ու վարչական կազմակերպութեանց հաճատն և գեղեցիկ կարգաւորութեամբ խմբագրուած ընտիր գործ մը գտաւ զայն, ամենայարմար օգտիւ գործածուելու ազգային վարժարանաց մէջ։

Ուստի Ուսումնական խորհուրդս կը յանձնարարէ զայն դասագիրք Պոլսոյ և գաւառաց ազգային վարժարանաց տանկերէն լեզուի պատուիրատն ուսուցչաց, որոց համար վստահ է թէ պիտի լինի լաւագոյն գործիք մը տանկերէն խմբագրութեան ու լեզուի ուսուցման, քան այն հին ասանդական ոճով չմնուած ինչներն, որք այժմ բոլորովին կորուսած են իրենց կարեւորութիւնն՝ չհամապատասխանելով ո՛չ արդի թուրք լեզուի պայմաններուն և ո՛չ վարչական ճիւղերու մէջ ներմուծեալ նորոգ կարգադրութեանց։

(Կնքէ)

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ ՀԱՅՈՑ

Դ. ՑՈՒՑԱԿ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Օսմ. ոսկի

Գումար Ա. Բ. և Գ. ցուցակներու 437 1/2

Բարձր. Էսկէմ բաշա 2, Վսեմ. Ղալի Օսման բաշա 2, Վսեմ. Աքիֆ բաշա 2, Վսեմ. Բարիֆ բաշա 2, Վսեմ. Սուպհի բաշա 2, Վսեմ. Քեամիլ բաշա 2, Վսեմ. Պ. Նէյլոսոֆ, առաջնակարգ դեսպան 2, Վսեմ. Ֆասլի պէյ 2, Վսեմ. Բուլուսեան Պեարս էֆ. 2, Վսեմ. Սէրվիչէն էֆ. 2, Վսեմ. Նուրեան էֆ. 2, Վսեմ. Վահիտ պէյ 2։

Մեծապատիւ Տէրք.

Ագաթան Թահթասրբեան 2, Աղաբիկ Ատատատատրեան 2, Ահմէտ Ֆարզի 2, Ա. Մէրեմէտլիի փատարանական սենեակ 2, Անթռանն Ֆօլց 2, Անտոն Ազարեան 2, Անդրեա Հէյեր 2, Ապտուլլահ եղբարք 2, Ասլէր 2, Աւետիս Եօրտանեան 2, Աւետիս Հարէնց 2, Ա. Մանուկեան եղբարք 2, Ա. և Խ. Խորասանճեան 2, Բարսեղեան եղբարք 2, Բարսեղ Ղ. Մանուկեան 2, Բարսեղ Սասնցոյեան 2, Գառնիկ Գալֆիճեան 2, Գառնիկ Համբարձումեան 2, Գառնիկ Հարէնց 2, Գառնիկ Սարգիսօվ և ընկ. 2, Գրիգոր Գարակէօզեան 2, Գրիգոր Զօհրապեան 2, Գրիգոր Մուրատեան 2, Գօսալ Գուլը 2, Եղիա Պէյլէրեան 2, Էլիաս Պրոնչիէն 2, «Թիւնէլլի ընկերութիւն 2, Թօնսրն 2, Թօփճեանէլեան եղբարք 2։ Գումար Օսմ. ոսկի 569 1/2։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՑՈՒՑԱԿ

1885 ՏԱՐՒՈՑ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊՕՍՈՅ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

(ՄԻՆ. ՅՈՒԼԼԷ ՍԱՐԼԷ)

Առաջին ցուցակին գումարը 12,582։

Մեծապատիւ Տէրք.

Յակոբ Նորատունկեան (1884 տարւոյ) 1728, Խաչիկ և Անտոն Հաճեան 864, Ց. Մ. Գ. Շամանճեան 864, Ագաթան Թահտասրբուն և եղբարք 864, Մանուկ Սրբատեան 864, Ց. Կ. Բալասճեան 540, Պետրոս Միրասէրեան 440, Բուլեան, Ճէվզիճեան և Պրասեան 432, Յոփանեան Պէյլիճեան 432, Համբարձում Կիւմիւշեան 432, Պետրոս Գարակէօզեան 432, Պօղոս Ֆրէնկեան 324, Կարապետ Թիրեաքեան 216, Մկրտիչ Ֆէրմանեան 216, Պօղոս և Բարթիկ Մնտիկեան 216, Գէորգ Գրիգճեան և եղբարք 216, Գառնիկ Յովսկիմեան 216, Ս. Պողոսեան և եղբարք 216, Յոփանէս Քոճչէկիւլեան 216, Պետրոս Քիւչիւքեան և եղբայր 216, Գառնիկ Սերոբեան 126, Բարեսէր ոմն 108, Յովսէփ Խաչատուրեան 108, Գէորգ Փափազեան 108, Երուանդ Գաբրիէլեան 108, Եղիա Եղիկեան 108, Նշան Ճէնանեան 108, Պօղոս Գրիգճեան 108, Տէր Գրիգորեան և Յոփաննէսեան 108, Գրիգոր Խանճեան 108, Յակոբ Ամատեան 108, Գրիգորիս Մէրտինեան 108, Համբարձում Աճէմեան 100, Մխաք Մերկերեան 100, Օհանան Գալուստեան 100։ Գումար 24,254 դահեկան արծաթի։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Սուրիեէ վիլայէթի տաքիլինէ քեահին Զէյթունէ պուլուսնան սասքիրի շահանէ իչուն իչ եիւղ պիր սէնէսի հաղիրանընան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայեա օլընճագ օլան էրզագէն գէյէի ճէտիսլերի իթիպարի իլէ գօյուն էթի եիւղ օն ալթը տօքսան իլի, քէչի էթի եիւղ տօքուզ, բուղէնի ստէ տէօրթ եիւղ եիկիրմի պիր, պէշ, հաթագ տէօրթ, ալթմըշ սէքիզ. սման՝ պէշ, գբրք ալտը բարայա օլարագ թալիպի էօհսէսինէ օլտուգընան թէնգիլի ֆիթիլէ իթասընա թալիպ օլանլարընը լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէէրի իլան օլունուր։

14 Մայիս 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻՆ

Զարգա չէքիմիմիշ հէր նէվ ատանիի նուհասիյէ իւճրէթը իմալիյէսի պէհէր գբյէ յի ճէտիսի պիր գրուշ։ Զարգա չէգիմիշ հէր նէվ ատանիի նուհասիյէ իւճրէթը իմալիյէսի պէհէր գբյէ յի ճէտիսի իչ գրուշ օթուզ փարայ։

Նիզամիյէ Սէրասքիսանէ անպարընտա պիր սէնէ զարֆընտա հէր նէվ մզդատար լիւզումի օլուր իսէ իմալ իթիարիլէճէք պալատէ մուրադգամ իքի գալէմ ատանիի նուհասիյէ իւճրէթը մուհարրէրէսի իլէ թալիպի էօհսէսինէ օլուգ մայիսի բումինին երիկրմի իքինճի չարշէնպէհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասը պիլ իճրա մէղքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իսթալինէ թալիպ վէ երիկրմի իչինճի փէնշէնպէհ կիւնի եիւզէ պէշ թէնգիլինէ բաղիպ պուլունանլէրին մագամը սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէէրի իլան օլունուր։

14 մայիս 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Թասթահանէլէրէ պաղը ալայ վէ թապուրլարտան կէլուգ նիզամիյէ էլպիսէ անպարընտա թէրգիլիմ իտէն իսթիմալէ կայրը սալհ միւթէնէվի իսասթահանէ վէ սայրէ կէօհնէ էլպիսէ վէ եշեայը ֆիրուսթ օլանմագ իւղրէ անպարը մէգիւրտե մէվքիի մունագասայա գօնուլմուշ վէ իչպու թարիխտէն իսթիպարէն հէր փապար վէ չարչէնպէհ կիւնէրի միւզայէտէլերինին իճրասը մուգարրէր պուլունմըշ օլմագլէ իշթիրայա թալիպ օլանլարը մէգիւր կիւնէրտե սաաթ իւչ տէօրթ բատատէրինտե անպարը մէգիւրէրե միւրաճաաթ իսթէմէէրի իլան օլունուր։

14 մայիս 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻՆ

Վիէննա մալի եէնիլ չուհա արշընը ճէտիտա պէշ եիւզ պէհէր արշընը ճէտիտա սէքքէն գրուշ։

Կէվէր թագլիսի էնգրտի չուհասը արշընը ճէտիտա եիւզ երիկրմի պէշ, պէհէր ճէտիտա արշընը գբյդ գրուշ։

Վիէննա մալը աղբր ալ էլպօֆ չուհասը արշընը ճէտիտա ալթը եիւզ, պէհէր արշընը ճէտիտա էլլի գրուշ։

Սիկահ տիպէթի արշընը ճէտիտա իւչ պին, պէհէր արշընը ճէտիտի իւչ գրուշ օն փարայ։

Իսփինանթօ արշընը ճէտիտա սէքիզ պին, պէհէր արշընը ճէտիտի պիր գրուշ օթուզ փարայ։

Կիւվէդ եիւնտան մատմուլ ավրօպա գաղիմանը արշընը ճէտիտա սէքիզ եիւզ պին, պէհէրի սէքիզ փարայ։

Ավրօպա իսմալի սիյահ եիւն չէրիտա արշընը ճէտիտա էլլի պին, պէհէր արշընը ճէտիտի սէքիզ պուչուզ փարայ։

Եէրլի իսմալը սիյահ եիւն գալին եասը գաղիճան պէհէր արշընը գբյդ պէշ պին, պէհէր արշընը ճէտիտի եիկիրմի սէքիզ փարայ։

Ավրօպա իսմալը պէյազ թիրէ գալիճանը արշընը ճէտիտա օթուզ պէշ պին, պէհէրի եէտի փարայ։

Գիր սէնէսէ լիւզումի օլան մըգտասը ալընմադ իւղրէ քէթէնտէն մատմուլ գօնլըը չէրիտա պէհէր արշընը ճէտիտի պիր պուչուք գրուշ։

Եիւն վէ փամուք իսիկիրնտէն մատմուլ պէյազ չէրիտա, պէհէր արշընը ճէտիտի իքի պուչուք գրուշ։

Թիրէ վէ փամուք իսիկիրնտէն մատմուլ գօլանլըք մոր չէրիտա, պէհէրի իքի պուչուք գրուշ։

Նիզամիյէ էլպիսէ վէ սարաճխանէ անպարընա չուրումը մուգարրէրէսինէ վէ իսթիթաղ օլունան նիւմունէլէրինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իւղ ալ միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրադգամ օն իքի գալէմ էշէա ֆիյաթը մուրագգամէրիյէ թալիպ էօհսէսինէ օլուգ մայիսի բումինին երիկրմինճի փազար իրթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասը պիլ իճրա մէղքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իսթալինէ թալիպ վէ երիկրմի պիրինճի սալը կիւնի եիւզէ պէշ թէնգիլինէ բաղիպ պուլունանլէրին մագամը սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէէրի իլան օլունուր։

14 Մայիս 1301

2—3

ԿՈՒՐԵՈՐ ԱԶԳ

1885 յունիս 1 (մայիս 20 բատ Յունական) Կայսերական Փոստերատոնը ցրաշուեցիք Բուլգարիի Օսմանեան երկրամասերուն վիճակահանութեան Օսմանեան կայսերական Ծանրային յանձնուած արժէթուղթերու բաղդատամարը որը Գալաթիա Քամիսիոն խանին դիմացը թիւ 9 Դ. Փ. Զարուրեանի գիրատունէն կ'ստացուին։

1—3

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԻ

ԱԶԴ

ԱՌԺԱՄԱՆԱԿԱՑ ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Արժէթղթոց միացման առթիւ և միացեալ նոր արժէթուղթիմը առանձնաբար լրաւունք տուող յայտ մանր ստորագրանանց ներկայացման համար ի Պոլիս Օսմ. Կայսերական Պանքային կողմէ որուան տարացգրոց տէրերուն կը ծանուցուի թէ հրաւիրեալ են իրենց հաշուոց կարգադրութեան համար, մինչեւ յառաջիկայ յունիս 13 բաւական թուով ստացագիր ներկայացնել յիշեալ Հաստատութեան։

Հակառակ պարագայի մէջ, այդ թուականէն յետոյ սովորական տուրք մը պիտի առնուի այն արժէթղթոց անուական արժէքի վրայ, որոց իրաւունք ունին։

Կ. Պոլիս, 21 մայիս 1885

1 ՖՐԱՆՆԻ ՀԱՍՏ	Ի ՄՕՏՈՑ ՊԻՏԻ ՔԱՇՈՒԻ	2,016 ԲԱԺԻՆՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԴԱՂԹԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

100,000 ՖՐԱՆՔԻ ՄԵՆ ԲԱԺԻՆ ՄԸ

1 Բաժին	50,000 Ֆր.	1 Բաժին	20,000 Ֆր.
4 »	10,000 »	2 »	5,000 »
10 »	1,000 »	25 »	500 »

1,975 ԲԱԺԻՆՔ 100 ՖՐԱՆՔԻ

400,000 ՖՐԱՆՔ 2,016 ԲԱԺԻՆՈՎ.

ԴԻՄԵԼ

Աւ. Պ. Հէնրի Ավրանէ, Ընդհ. Տնօրէն

ՓԱՐԻԶ, 106, Բիշիէօ փողոց, 106, ՓԱՐԻԶ

Տ. ԲՕԼ ՏԸ ԳՕՔ

ՊԱՐՈՆ ՇՈՒՊԼԱՆ

ՀԱՏՈՐԱ.

Շարլ Բօլ որ Գօքի սոյն վէպն, դրօսեցուցիչ ոգեղէն գրքան հրաշանդիչ, ծիծաղաշարժ և բարոյալիր միանգամայն, մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է Աշճեան տպարանէն։ Բօլ որ Գօք իւր այս գործին մէջ, իւր թեթեւ և սահուն ոճով, կը ձաղկէ Բարիզցւոց յատուկ մոլութիւններ։ Թարգմանիչն, ընտրելով պարզ ու ժողովրդական աշխարհաբար, հաւատարած է հեղինակին ոճին։

Բ. հատորը մամլոյ տակ է և քիչ ատենէն կը հրատարակուի։

Կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով. Կեդրոնատեղին է Աշճեան տպարան, Եուսուֆեան խան։ Գին 5 գրուշ։

Marque de Fabrique

«ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»

ՎԱՐԶԱՏԵԱՆ, ՇՈՒԱՅԱՄԱԿ

Ամսթերտամի 1883ի աշխարհանանդէսին մէջ

Յինչ պարունակեալ ջրոյ մէջ կատարելագործելու խոյծդանը (դաթրան)

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒԶՆ

Այս բաղադրութիւն ունի խոյծդանի ԲՈԼՈՐ ԲՈՒԺԻՁ յատկութիւնները, մինչդեռ խոյծդանի ՌԻԽՍ պատրաստութիւնը միայն անոր համն և հոտն ունին։ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»ի մէկ չափն կը պարունակէ քառասուն մը բուժիչ սկզբունքները։ Բայց կարելի է օրը 20 չափ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ» առնուլ առանց բնաւ վնասուելու, մինչդեռ խոյծդանի քսան քառասուն տոկոս վանդաւոր բորբոքում առաջ կը բերեն։

ԽԱՅԾԴԱՆԻ ԻՒՍ ԹԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՀՈՒՆԱՊԷՍ ԱՒԵԼԻ ԱԶԴՈՒ ԵՒ ԵՐԵՔՊԱՏԻԿ Ա.Ի.Ա.Ն, «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»ի հեղուկը վրան կը ծախուի 1·50 Ֆրանքի՝ 20 լիտր խոյծդանի ջրի համար։ Իսկ 0·10 պատրաստուած չաբարանուշէն 100 հատ պարունակող փոքր 2·50 Ֆրանքի կը ծախուի։

Ընդհանուր մերանոցպահ

Ժ. Ալիբերանտի

Դեղարան Տէլլա-Սուտա

169—Մեծ փողոց Բերայի—169

Կ. Պոլիս

ԱԶԴ

Ինչպէս որ յայտնի է, Բուլգարիի Երկաթուղեաց վիճակահանութիւնը երկու ամիսը մի անգամ տեղի կունենայ արբունի Փողերանոցին մէջ։

Սոյն վիճակահանութեան 92դը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 1885 Յունիս 1ին (բատ. Եւր.) և 500 թիւեր պիտի շահին։

Այս անգամ առաջին պարգևն է 300,000, երկրորդը 25,000 Ֆր. ասոնցմէ զատ 48 թիւեր պիտի շահին 75,000, իսկ մնացեալ 450 թիւերն 180,000 Ֆր. Շահելի գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդաթուսն գինն է 7½, կէսինը 5, և մէկ քառորդին, 3 դրչ. մէճիտը 20ի հաշուով։ Վաճառագայ գոնացուցիչ զերչ կրկայ։

Կարգաւոր թիւ—այսինքն 1, 2, 3, 4, 5,—առնուլ փափագողը պէտք է այժմէն դնեն։

Դաւառներէն դրամի տեղ թղթադրոշմ և ամեն լեզուէ նամակ կընդունուի։

Ի վաղուց չը նայուած բաժնեթղթոց թիւերը առ մեզ զրկուած ատեն առանց որևէ փոխարինութեան կը նայուին։

Շահնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին։

ՄԱՐԴԱՐ Ե. ԴՈՒԼԱԴՕԼԶԵԱՆ

Կալաթա, Կամարջի գլուխ թիւ 33

ՕՍՊՈՐԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

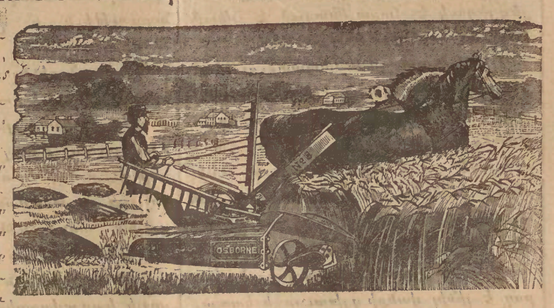

Օրը 38,000 բառակուսի կանգուն, լայնքն 55 թէտիմ ընդ, Ծանրութիւն է 230 օքա։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մ. Բարաչ և Ճանճանէա Մուբարեան եղբարք Կալաթա Եօրխանճըլար ճատասէսի թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօղուշը, Եուսուֆեան խանի դիմաց թիւ 22։

Ֆրանսայի և օտար երկիրներու ամեն հոտավաճառաց և վարպետարգասաց քով։

La VELOUTINE

Poudre de Riz spéciale

PRÉPARÉE AU BISMUTH

Par CHles FAY, Parfumeur

PARIS — 9, Rue de la Paix, 9 — PARIS

ԹԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵԿԱՄՍԻ ԵՒ ՕԺՏԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Գործողութիւնք 1884 Դեկտեմբեր ամսուն

Այս ամսուն մէջ ստացուած և ստորագրուած են 879 նոր մուրհակներ (բոլիս) որք կը կազմեն 5,120,387·50 Ֆրանգ ապահովագրեալ գրամագլուխ։

Բաժիններու դանձումն	806,315 »
Վճարումն մահուանց առթիւ	110,807 »

Ամփոփումն 1884 տարւոյ գործողութեանց

Ընկերութիւնն ստորագրած է 7,940 մուրհակներ որք ի միասին կը կազմեն 43,545,782·50 Ֆրանգ ապահովագրեալ գրամագլուխ։

Բաժնոց դանձմունք 8,755,257·50 Ֆրանգի բարձրացած են

Վճարմունք մահուան առթիւ 1,667,077·50 Ֆրանգ։

Իւր հիմնարկութենէն ի վեր, ընկերութիւնը վճարած է

Մահուանց առթիւ	32,237,662·50 Ֆր.	Հանդուրժար	99,808,925 Ֆրանգ
Օժտանց առթիւ (1871–1884)	67,511,262·50 »		

Թարգմէոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ

ՄՈՐԻՍ ՊԷՐԳԷՅԻ

Գրասենեակք Գալաթիա, Գալվօտա փողոց, Թիւ 26 գերմանական թղթատան վրայ։

ՆՈՐՏՏԱՑՂԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄՊՈՒՐԳ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ ապահովագրել տաւներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութիւնքն

ԵՒՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՏԱՂԼ-ԳԻՒՐՈՒ, ՀԷԼԱԼ ՊԼԷ ԽԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE Insurance company		NORTHERN Assurance company
ԼՈՆԴՈՆ Ի ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ		ԼՈՆԴՈՆ Ի ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ընկերութիւն	Ֆունտ Եր.	Ընկերութիւն	Ֆունտ Եր.
Բաժնորդագրեալ գրամագլուխ	3,000,000	Բաժնորդագրեալ գրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ »	2,500,000	Վճարեալ »	300,000
Պահեստի գրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	625,000	Պահեստի գրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի գրամ	1,592,235	Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի գրամ	1,778,300
	3,841,494		2,890,171
	6,038,429		
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865	Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307	Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572
	1,738,172		771,778

Ստորագրեալն իւր բազմամեայ յաջախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինչպէս վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի գրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բարկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելացումն ընկերութիւնս ալ կրնայ առնել մեծագոյնս ապահովութիւն բանտերու ելեղինքը ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Գալաթայի և Պոլսոյ մէջ, Հոնկպոնգ մեծապոյ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME

Insurance Cie limited of Liverpool

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Գրամագլուխ 500,000 Անգլ. մրա

Բաց ադրեալը, շրջենաւերու և առաքաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները թէստ օդ տակաւ պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և պլոյց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Կալաթա, Քօմշիսքոն խանի անկիւնը երկաթէ կամարջին վրայ գտնուող սենեակն, առ.

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար Յէնլել Ընկերութեանց

ԴԱՆԻԷԼ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

ԼՈՖԹԸՆ ԵՒ ՉԻՄՆԷԼ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՔԻԻՐՔՃԻ ԳԱԲՈՒՍԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

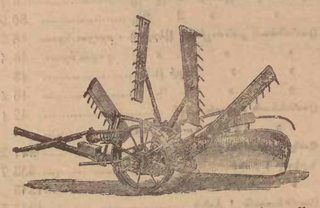

«ՕՐԱՆ» Մականուանեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը կրէ 300 օքա։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենայն կատարելագործութիւնը և բաշխաւորեալ է։ Գնորդն երբ գոհ չմնայ, կրնայ եւ առնուլ իւր սահմն։

Ա. Ց. ՍԱՆԵՏԱԼՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԵՐԱՅՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթա, Թիւնէլի քով, Թիւ 28

Վաճառատան մէջ կը գտնուին Գաղղիոյ և Գերմանիոյ հարաւաւոր գործարանաց ընտրելագոյն Դաշտիներ անմրցելի ժան գներով և ամեն տեսակ երաժշտական գործիներ, նաեւ խաղի ու սիկսաի ընտիր թղթեր և ատօնի յատկացեալ լուցկի, որոց մասին եւս կը խոստանայ գոհացնել իւր յաճախորդներն։

Վաճառատունս պատրաստ է նաեւ վերոյ նշանակեալ ապրանաց վրայ յանձնարարութիւններ ընդունիլ և արագ գործադրել կարի գոհացուցիչ պայմաններով։

36—40

ԱԶԳ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ

ՀԻՄՆՈՎԻՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՅԱՒԻ ԿԸ ԲՈՒԺԻՆ

Ցատուկ գեղէ մը, պատրաստեալ

Ի Ս. ՀԱՍԹՈՐԻՏԻՍ

ԴԵՂԱԳՈՐԾ

Իւրաքանչիւր սրուակի դինն է

5 ՂՐՈՒՇ

Կը գտնուի Մ. Բասթորիտէսի քով, Ղալաթիա, Բարաքէօյի կամուրջին մօտ, Թիւ 5

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ ոտքը տանի մ'ածամ կը բանի Լիվերբուլ և Մէնչեսթրանի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Պարթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքաքօ	2,500
Ամերքօ	3,000	Նանթի	2,500
Գոդնիա	4,600	Բամինիա	5,000
Պալպեք	2,500	Բալտիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սկոտիա	7,800
Սեֆիլտնիա	5,000	Սիտիա	4,600
Քաղալոնիա	4,700	Սարպիսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմերարա	2,500	Ինման	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Մորուքս չգենուաը, նաւապետ Ֆէնուիք, Լիվերբուլէն ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և ի մտոյ վերտարն Լիվերբուլ ի՛ուղղուի Զմիւռնիոյ ճանրով։

Սարարդրեան արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուրիշ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ

Գործակատար

Թիւ 1 Ֆիւշիք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

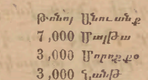

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ Ի ՄԱՆՉԷՍԹՐԻՍԿԻ ՄԷՋ ԲԱՆՈՂ ՇՈՒՇԵՆԱՒԱԿ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոքուս	4200	Օսարիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանի	4000	Բեար	3000
Սէսոսդրիս	3250	Ադրանդիք	4700
Թիպս	3250	Լոդիս	800
Մակսարա	3250	Օլինտա	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Ադրանդիի չգենուաը, նաւապետ Սդիւարդ, Լիվերբուլէն ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շգենուաք շաբաթապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՊԼ և ԸՆԿ.

Մէյտանըզ փողոց, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ

ՇԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

Ճ1, Ճէյմս Սդրիտ, Լիվերբուլ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէնչեսթրանի և Օսթոյի գլխ. կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքօ
Պարատա	2,500	Ռոճէրս
Աղբատիա	2,500	Գրուիչանք
Լաքոնիա	2,500	Ռուիքօ
Տրաբոտիա	3,500	Մարշ
Բուսիէիա	2,800	Ֆոթքրոֆիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալ

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ընդ դէմ Անթլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օսթոյի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէբանոնս	4,500
Ամէրիս	3,000	Մարէնկս	4,300
Աբիկս	1,300	Մարատին	2,500
Պասասէս	3,500	Միլս	2,000
Պորտինս	2,200	Նէրս	2,000
Պրամս	2,000	Ոթէլլս	5,000
Գէլյոս	2,600	Օրլանտս	3,000
Գայիքսս	2,500	Ոդրանդս	4,500
Գասէս	2,400	Ոդդս	2,000
Գատս	2,000	Բասիֆիք	4,200
Գոսն	2,700	Բալերմս	3,200
Տիտս	2,500	Բասդեր	1,700
Տօմինս	1,800	Քիդս	2,800
Իրաքս	2,600	Թիտիթս	4,400
Տրաքս	2,600	Ֆրնաքս	3,200
Ֆալքոն	800	Ֆոյլս	3,000
Ֆիտս	1,700	Բօմանս	5,500
Ֆյամինկս	1,600	Բօսէս	3,500
Կալիլէս	5,500	Սալերնս	4,000
Կիդանս	2,200	Սաբինս	2,000
Կօզս	1,800	Սիկիլիս	2,000
Կրօսնս	2,200	Սորենդս	4,300
Հանկս		Թասսս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ռիչարդ	3,000
Հիտալիս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմպերդ	1,200	Թօլեսս	2,800
Ճիս	2,300	Քանդս	3,600
Քէլլս	2,000	Նէստս	3,600
Քօնս	2,200	Զէպրա	1,000
Լէս	2,000	Զերս	1,40

Պորտինս չգենուաը, նաւապետ Սգէնսմիտ, ամսոյս 26ին Հալէն մեկնած է, Զմիւռնիա հանդիպելով Պոլիս գալու և անկից Օսթոյ ելթիալու համար։

Ուղեւորներս համար ամեն դիւրութիւն կը ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԵՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ

Գործակալ

Թիւ 17–18, Ֆիւշիք Միւլէթ խան Ղալաթիա

ՖՐԷՏ ԼԻՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ կանոնաւորապէս կը բանի Լիվերբուլի և Մարսիլիոյ գլխ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆրանսիան	3700
Ալդիսիան	2500	Ֆրանսիան	3700
Անտարտիան	2500	Ֆրանսիան	3700
Ամէրիան	2500	Իտալիան	5500
Արաբիան	3700	Իսլանդիան	5500
Գալատիան	6000	Իտալիան	5500
Գուլկարիան	6000	Լէհստիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիվերբուլ	2500
Սարտինեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օքսֆորդ	700
Էմիրքէն	3700	Բերսիան	3800
Ֆրանսիան	3700	Պալէնիան	6800
Ֆրանսիան	3700	Ֆրանսիան	6800

Ամերիան չգենուաը նաւապետ Ուիլարատ ամսոյս 13ին Լիվերբուլէն ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Ուղեւորներս համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւսէֆ խան, Ղալաթիա։

Նաւատեղք, Պարոնայք Ֆրէտ, Էդյանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներնիք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն։

Զմիւռնիա, Ա. Ֆարպիրի եղբարք

Այնքանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.

Մարդա, Ա. Բամիլիորի։

Շերա, Ա. Մ. Մաւրօկորտատոյ։

Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոյ և ընկ.

Ադրատնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ